

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
DE
POTESTATE DIABOLI
IN CORPUS HUMANUM,

QVAM
AUSPICE DEO PROPITIO
Et Consensu atque Auctoritate Gratiæ Facultatis Medicæ,

IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
P R A E S I D E

DN. D. MICHAELE ALBERTI,

SACR. MAJEST. REG. BORUSSIAE AULICO ET CONSISTORII MAGDE-
BURG. CONSILIARIO, MEDICINÆ ET PHILOSOPHIAE NATURALIS

PROFESSORE PUBLICO ORDINARIO, ETC.

FACULTATIS MEDICÆ DECANO SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Praeceptore ac Promotore suo omni honoris cultu prosequendo,

PRO LICENTIA

SUMMISQVE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS

HORIS LOCOQVE CONVENTIS,

ANNO MDCCXXV. D. AUG.

PUBLICAE AC PLACIDÆ ERUDITORUM VENTILATIONI SUBJICET

R E S P O N D E N S

JOHANNES FRIDERICUS CORVINUS,

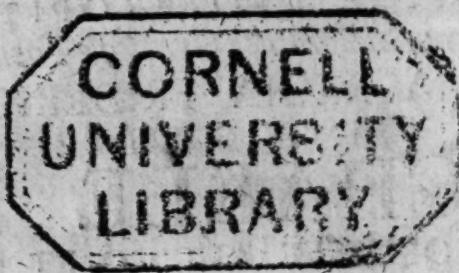
FRIEDEBERGA-NEOMARCHICUS.

7440 C 875

A. 42237

BK

PROOEMIUM.

MOrborum multitudo, quam *Plinius Hist. nat. Lib. 7. cap. 51.* infinitam esse judicat, medicorum scrutinia adeo operosa reddit, ut circumspecta attentione opus sit, ne peregrinæ & a veritate alienæ causæ animum distrahanter, quoniam quilibet morbus varios causarum concursus involvit; unde illud contingit, quod *Galenus lib. 8. de compos. medic.* differit: *falsæ opiniones, animos hominum præoccupantes, non solum surdos, sed & cecos faciunt, ita ut videre nequeant, quæ aliis conspicua apparent:* Et hæc morborum congeries, non modo eo usque interdum animum seducit, ut sæpe novi fingantur morbi, ubi antiqui & consueti quadantenus mutati adsunt & propterea ipsi Medici de existentia novorum morborum differunt, vid. *Bootius de affectibus omisssis cap. 2.* *Hæchsleterus obseru. medic. decad. 1. p. 21.* *Job. Heurnius in Epist. ad Henr. a Bæra de mòrbis novis & admirandis,* *Möllenbroc de arthritide vaga scorbutica p. 2. seq.* *Job. Maynerius de mòrbis quibusdam ignotis p. 6.* *Franckenau Satyra Medica XVII. §. 3.* sed & variæ abstrusæ & intricataæ morborum cau-

se excogitentur & accusentur, quæ naturalem ordinem non advertentes, ad alias supranaturales vires & immediatos illarum concursus confugiunt, quamvis illa prudentia ubique observanda veniat, ut tamdiu sublimiores influxus immediatos haud convocemus, quamdiu naturalis perspicua & solida ratio locum inventit, quam meditationem e Theologis B. Spenerus confirmat in der Lauterkeit des Evangelischen Christenthums Vol. I. Part. I. p. 420. etenim dum *natura interdum mirabilia operatur*, ut Hippocrates in libr. de lege & dec. orn. docet, imo dum multa abhuc *natura babet*, quæ nondum detexit, docente Rejesio in Camp. Elys. quæst. juc. qu. 67. p. 899. ita non statim illa neganda sunt, quæ intellectus capere non potest, monente eodem qu. 58. p. 741. ob id etiam omnium morborum causæ magna circumspectione sunt indagandæ; facile enim morbi corrupti, complicati, hæreditarii, habituales &c. alienis adscribi possunt causis, quando illorum indoles nondum sufficienter perspecta & detecta est, hinc facile iterum credula & superstitionis ingenia peregrinos influxus accusant, uti inter alios testatus est *Ant. Deusingius in disquis. med. de morborum quorundam superstitionis origine & curatione*: singulare specimen ex antiquitate in foro & historia medicorum innotuit, ubi nonnulli morbi, quorum naturales causæ non facile inclaruerunt, sublimioribus causis adjicati fuerant, dum morbus sacer, attonitus, archealis, hyperphysicus (cujus Joel mentionem fecit) occultus, sidereus, veneficus, venenatus, &c. extra sphæram naturalium virium passim explicatus prostet; quare nonnulli *¶* *etiam* in morbis extollere, deprædicare & admi-

admirari solent *conf. Hier. Jordanus* de eo, quod *divinum* aut *supernaturale* est in *morbis humani corporis ejusque curatione*: Ignavia sane rationis est, quando citra ullam applicationem & attentionem intricati morbi confessim absconditis adscribuntur causis; ubi saepe obscurum per æque obscurum proponitur & ignorantia elenchi magis manifestatur: luxuriantis vero vicioissim & altius sapientis animi index est, quando nonnulli morbi, quorum causæ ad naturæ ordinem haud pertinent, tamen miris speculationis & figmentorum larvis atque chimæris colorantur & nudis potentiis naturalibus extornantur, sub illo vano protectorio, quod multa adhuc in universitate rei sint abscondita, unde quidam ex occultis ad luculenta argumentari, a possibili ad vera, certa & evidenter concludere, a præsumptionibus & præsuppositionibus ad demonstrationes infallibiles transgredi haud erubescunt: Media sane hic eligenda erit via, ne videlicet facile creduli & superstitiosi, neve etiam plus quam decet dubii & suspicaces simus: Ex illis supranaturalibus potentiis, quæ ad obscurorum morborum explicationem applicari solent, sunt vel divinæ, vel dæmoniacæ: quod divinos concursus in morbis attinet, tunc nobis de eo non est sermo, quod in omni morbo divina directio, providentia & permisso concurrat, illud potius hoc loco intelligimus, an immediatus talis divinus influxus in quibusdam morbis agnoscendus & demonstrandus veniat: quod hoc eveniat extra omnem dubitationem esse potest, id quod e lumine rationis & revelationis facile confirmare licet *conf. Ludov. ab Hornig WürgEngel*: quod vero in hac me-

ditatione præcipue inter Pontificios magna committatur superstitione testantur varia morborum specimina, quæ diversis divis s. sanctis imputantur vid. Paracels. lib. 1. de orig. morb. invis. Ath. Kircherus in Scrutin. Pestis. Helmontius de Magnet. vuln. curat. Garmannus de mirac. morb. Dissert. proœmial. Sect. 1. §. 15. seqq. p. 134. seqq. Proinde vero diversæ confusæ & truculentæ ægritudines Diaboli mortificinæ & potentiaæ adsignantur, adeo ut vel diutius perseverantes, vel leviter intricati morbi, beneficii macula notentur, es sey einem gemacht, man sey behext, beschrien, bezaubert, über eine böse Stätte gegangen ic. Haud negamus quod de infernali hoste illud Virgilii lib. 4. Georgic. quod formas se vertat in omnes & illud Ovidii lib. 2. de arte valeat, quod vivat semper in armis & quod hic avidus adversarius sicut leo rugiens, circumeat, querens, quem absorbeat 1. Petr. 5. v. 8. interea tamen prudentia opus est, ne diabolo imputemus, quæ sunt naturæ, neve naturæ ordines, vires, processus & concursum cum sublimioribus causis commisceamus, sed in hac morbosarum afflictionum indagine omnem vanam superstitionem sollicite evitemus: enim vero letbum est peccati thesaurus Rom. 6. v. 23. & invidia diaboli mors ingressa est in mundum, & tentant eam qui illius partis sunt Sap. 2. v. 24. 25. diabolus vero ab initio peccat, & qui facit peccatum ex diabolo est 1. Job. 3. v. 8. quare hoc respectu diabolus, peccatum, morbus & mors in aliquo nexu stant; an vero omnis morbus proximus, aut plane immediatus effectus diaboli sit, alterius est disquisitionis; quare multi jam medici intricatam illam quæstionem scrutati sunt & ventilarunt, an Diabolus vim ha-

habeat operandi in corpus humanum, sicut ex antiquis innotuerunt Problemata Jani Mattib. Durastantis, quorum prius ventilat an dæmones sint, & an morborum cause existant, quam considerationem passim Paracelsus, præcipue in lib. de ver. infl. rer. tractat: Quoniam itaque hæc disquisitio, an Diabolus corpus humanum affligere & in eodem morbos caufare queat, multis partim difficultatibus, obnoxia, partim sobriæ & iudicioræ pensationi & decisioni subjicienda est, propterea pro themate Inauguralis Speciminis selegimus brevibus differere de **POTESTATE DIABOLI IN CORPUS HUMANUM**: Quo itaque in ardua hac meditatione in luce & veritate ambulemus, ut perniciosas Satanæ technas significemus & dehinc panoplia spiritualium armorum instruëti, ipsius insidias piis evitemus precibus, ita precamur ut Deus pacis conterat Satanam sub pedes nostros brevi & præsenti huic labori sua gratia annuat.

§. I.

Energiam Diaboli in corpus humanum *afferentes* & proponentes, mox in limine hujus disquisitionis tenorem tituli sive thematis & quæ considerationes ex eodem fluunt, significare lubet: Quæstio itaque ventilanda occurrit, an Diabolus proxima & immediata operatione hominum corpora alterare, affligere & morbis evidenter invadere queat? quam quæstionem sicut aliqui *negativa* decidunt, quidam vicissim nimia *credulitate* affirmant, adeoque interdum Diaboli viribus adscribunt, quæ adhuc ad ordinarium naturæ statum & processum pertinent,

tinent, ita brevi explicatione inquiremus, quoysque Diaboli *vix* in corpore humano pertingat & an ad morbos in corpore humano provocandos valeat: E recentioribus scriptoribus generice hanc diaboli potestatem in corpora naturalia adseverarunt Buddeus in *Bekesianismo* rejequo. & Theologia Dogmatica Lib. 2. cap. 2. Grapius in *Theologia* recens controversa continua cap. 3. qu. 9. num angelorum imprimis malorum quedam in hoc mundo decur operatio. Job. Clericus in *Pneumatol.* Scil. 2. cap. 4. p. 79 seq. Rumpew in diss. *utrum detur aliqua diaboli in hoc mundo operatio*, Job. Mich. Langius disserr. de corporali obfessione, B. Spenerus in *der Lauterk. des Evang. Christi*. Domin. Invocavit, Reminiscere & *Oculi Part. I.* uti ex antiquioribus Mich. Pselli lib. de operat. *dæmon.* aliqua testimonia huc spectantia profert: Ut vero clariss. hujus thematis valorem indicemus & explicemus, tunc per *Potestatem*, non modo in abstracto consideramus vires diaboli in relatione ad *corpus* & an forte hic *cacodæmon* possit *active* in corpora influere & vel *ab extra* velut corpora impellere & actuare, aut *in corpora* se insinuare, corpora *assumere* iterumque deserere, sed & quod hoc ipsum secundum suam energiam qua hoc efficere potest, actu etiam exequatur; alias iterum dubium oboriri posset, an diabolus id æque *in actum* deducat, quod per suas vires exequi potest: sicut quidam de *animalia hominis* judicant, quod quidem *corpus* actuare possit, sed quoniam cum *dignioribus* & *præstantioribus* operationibus occupata est, propterea ipsa viliores & ignobiliores hias functiones *alia* causis expediendas & perficiendas committat: quare hoc themate asserimus, quod Diabolus non modo *possit*, sed & *soleat* *in corpora* operari: & haec potestas ita compara-ta est, ut ex *spirituali* hujus hostis essentia *dæliberato studio* & *arbitrio* egreditur motus corpora occupantes & actuantes, ita ut vel *in immediate* ipse in *crassa* operari possit corpora, vel *mediante* primum in *subtilia* & ex his in *crassa* corpora *activa* influat virtute; siquidem vel *immediate* ipse grande *ædificium* vel *Palatum* evertere, vel *mediante* vento id efficere potest,

est, testimonio venti magni, qui venit e transitu deserti & attigit quatuor angulos domus & cecidit super pueros Job. 1. v. 19. aut testimonio ignis Dei, qui e celo cecidit & succedit gregem & pueros, ibid. v. 16. imo testimonio boni angeli, qui lacum Bethesdam, lapidem ad ostia sepulchri Christi, imo ipsam terram motu eminenti affecit: qui itaque potest magis, is etiam potest minus; quare potestas Diaboli ad corpora diverse magnitudinis extendit: si vero Diabolus potest per subtilia corpora crassiora actuare, ita porro haec Potestas eo etiam transit, ut mediantibus alijs spiritualibus causis in justa subordinatione corpora motu afficere queat; & quidem applicative & concretivem enunciando, ut animam hominis corrumpere, eidem perversas tales ideas & sensationes, pavores, terrores, illecebras, pravosque alios affectus communicare queat, ut subinde propter has corruptiones mirae alterationes & offendentes corpori inferantur: quare prævio quodam adserto affirmamus, quod Diabolus vel immediate ipsum corpus per motum, ex ipsis essentia, ex euntem, tali modo, qualis cause spirituali i. e. incorporeæ competit, contingere, vel mediante anima, quæ alias suum corpus necessariis instruit motibus, hanc corporis offendit administrare queat: Et haec generalis meditatio concernit Potestatem, qua pollet Diabolus operandi in corpus humanum. Quod denique Angeli corpora movere possint, demonstravit Buddeus in Theol. Dogmat. Lib. 2. cap. 2. §. 27. p. 402. seq.

§. I I.

Quo vero haec Potestas, generice modo annotata, clarius innotescat, proxime indicandum erit, quid per Diabolum intelligamus; est itaque Diabolus Angelus a Deo primum optimis & perfectissimis qualitatibus praeditus, creatus, ob suam vero ambitionem omni beatitudine orbatus & extreme condemnationi traditus, mali non modo origo, sed omne malum contra Deum & opera Dei indefesso studiotentans, ad eoque

doque tanquam perpetuum trostem hanc se exhibemus: & Angelum nominamus diabolum: propterea nobis Angelus est
 Creatura mere spirituialis, eximio intellectus acutissime & va-
 lore praedita; & Deo in honorem & servitium sui: sproinde
 vero ad officia aliarum creaturarum condita & destinata:
 Superant itaque Angeli suis viribus aliis causas spirituales,
 cum corpore tamen domiciliis connexas; quia magis ita-
 que spiritus a subiecto corporeo liber est, eo major illius
 vis esse observatur; siquidem de ipsa anima humana con-
 stat, quod ratione sua acutum in sublimationem evenerat gra-
 dum, quo magis a corporeis occupationibus se liberat &
 separat, hinc corporeus regnus homines, ut plurimum h-
 inimo & divinorum & prudenter esse solent: Angeli vero
 a condito mundo tanquam proximi servi Dei in corporibus ad-
 huc possent viribus, quia regula principia incorporeorum cor-
 porum tamen in isto & eis corporis iniquum: Angelis itaque
 osunt creati de qualitate dei veritatis, hanc iesu Christi non ste-
 terint in veritate Joh. 3.19. & ipsorum ut in illis angelis exi-
 mio sapientiae, gloriae & potentiae fastigio exornati fue-
 rint: Diabolus utpote Angelum non perdidit suam essentiam,
 adeoq; adhuc illis viribus possit quae competunt in abstra-
 cho cause spirituali sublimiori, hunc non perdidit omnem
 aut plurimam. Potentiam de intellectu reliquos gra-
 dum, in quantum hi competunt naturae angelice; perdidit qui-
 dem illam qualitatem, qua mediante singulam suam capaci-
 tam in communionem Dei & beatitudinis summæ transiit,
 quare suo lapsu destitutus est iustitia, divina gratia, vele-
 sti beatitudine, imo illo eximio virium angelicarum robo-
 re & gradu, ita ut quoad hasce vires in relatione ad hanc
 angelos imbecillus & enervatus sit, in relatione vero ad re-
 liquas creaturas adhuc eximio polleat robore & multis
 modis alias eas & vires operatrices intellectus acutissime &
 reliquarum virium valore superet, licet nihilominus aliqua
 caligine praedictas sit, conf. Buddeus L. 3. a. p. 417. minime ve-
 ro afferimus, quod Angelis sua essentia corporis existant, sed
 potius

portus asseveramus, quod *essentialiter* ab aliis creaturis visibilibus & in externos sensus incidentibus, sint separati, quare non *materialis*, sed *spiritualis*, *immaterialis*, *incorporeas* essentia: in qua vero haec essentia consistat, nulli eruditorum dogmatis esse iudicamus; nam assertio quod *essentia spiritus in materialitate, in vi animata, non esse* consistat, ab animi fabria pneumatica abliudit, quando inter *essentiam* & *qualitatem* rei per posse agoscenda erit *differentia*: neque inde ultum eminet jus aut argumentum *angelis* essentiam *corpoream* tribuere, quia *spiritus* essentia *ignota* est, sicut & que absurdum esset, ita argumentari, quia essentia *materiae* *incognita* est, ergo *materia* non est *corporea*: etenim haec argumentatione vitetur Webster quando in der Untersuchung der vermeinten und so genannten

Populorum cap. 1a. l. 13. seqq. angelis adscribit essentiam *corpoream*: Haud quidem hoc loco nostrum propositum permittit, neque officium nostrum requirit ex instituto illud assertum demonstrare, quod angelii sunt *sua natura* *corporei*, quam sententiam facile ex *lumine rationis* & *revelationis* confirmare possumus; illud tantum brevibus indicamus, quod falsa sit argumentatio, quasi propter *angelum*, si mere *spirituales* adeoque *immaterialis* essent, quod *essentialiam* suam cum *essentia Dei* convenirent; enim *yeso materiae* quoad suas *species*, *essentialiter* differunt, sed differunt etiam subinde quoad *attributa*, *relationes* & sic *difficilis* *viress*; cur itaque *causis* & *subjectis* *spiritualibus* *denegatur* *differentia*, siquidem Deus estens quoad *omnes* *quoditates* *perfectissimum*, angelii vero, licet sint *spirituales*, *essentialiter* tamen a Deo, *velut* *creatura* a *creatore* *differant*; uti *anima* ab *angelis* perinde *essentialiter* differunt; adhinc *essentia* *immaterialis* non minus *differat* inter se potest. *Zac* *essentia* *materialis*: *hac si veritatem non consopita* *affert*, *et quicunque* *sequeretur*, *præter* *Deum*, *omnes* *affat* *esse* *materialis*, *morum* *esse* *materialia*: *ideat* *sequitur* *autem*, *omnes* *habet* *materialia*: *autem* *ut ille* *Bon* *summis* *angelis*

reliquias operationes mentis esse materiales, ut & bonas cogitationes, a Spiritu Sancto provenientes esse materiales, & si effectus de sua causa testatur, ipsum Spiritum S. esse materialis &c. quas impias & ab omni sobria & saia Philosophia alienas considerationes & sententias rejicimus & canine pejus ac angue fugiendas esse judicamus; siquidem ex falso theoremate non nisi falsæ & male consecutiones fluere solent; cum vicissim hæc genuina bona Philosophia sit docimæ atque proba, quando consecutiones que ingenuæ & sobriæ sunt ac fundamentales sententiae existunt & vice versa.

§. III.

Ex predictis itaque inferimus quod in genere Diabolus magnis adhuc pollet viribus, neque adeo debilis & infirmus fingendus sit, siquidem supposito talis imbecillitas nulla solidu ratione demonstrari potest; (de existentia enim Diaboli hoc loco agere, vix tempus & limites nostri propositi permittunt, interim data occasione D. D. Praeses peculiari dissertatione Angelorum existentiam ex rationis & revelationis lumine cum DEO demonstrabit: de reliquo hoc loco ad minimum indicamus, quod Mafius existentiam dæmonis ex lumine rationis demonstrare annis fuerit:) quod enim lapsus diaboli magis concernat privationem beatitudinis, minus vero omnimodam energiam, Spiritui subordinato & creato, competentem, antea indicatum fuit: errant propter ea illi, qui Diabolum ita absolute vinculis ligatum supponunt, ut nullam plane vim habeat in spiritualibus & naturalibus: quod enim angeli mali catenis tenebrarum & vinculis perpetuis sub tenebris reservati sint, secundum 2. Petr. 2. v. v. & Jud. v. 6. nondum demonstrat, quod diabolus debilis sit spiritus, neque tantas technas stupendas edere queat: quare hoc loco tantum ex Sacro Codice Codæmonis prædicata annotabimus, quæ omnia hostem

calli-

callidam & validum denotant, appellatur enim ille potestas
 θέσια die Gewalt, tenebrarum Coloss. 1. v. 13. ὁ θεὸς τὸν αἰώνος
 Deus seculi 2. Cor. 4. v. 4. ὁ ἀρχων τὸν κόσμον principis hujus
 mundi Job. 14. v. 30. cap. 12. v. 31. principatus, potestates mun-
 di potentes tenebrarum seculi hujus, spiritualis malitiae in sub-
 cœlestibus Ephes. 6. v. 12. fortis armatus Luc. XI. v. 21. prin-
 ceps potestatis nœris, spiritus qui nunc operatur in filiis incre-
 dulitatis. Ephes. 2. v. 2. Drœa magnus, serpens antiquus, qui
 vocatur Diabolus & Satanæ. Apoc. 12. v. 9. Leo rugiens 1.
 Petr. 5. v. 8. homicida ab initio Job. 8. v. 44. Sapient. 2. v. 24.
 in quo sunt profunda τὰ βάθη τὸν οὐτανὸν Apoc. 2. v. 24. prin-
 ceps dæmoniorum Luc. XI. v. 15. qui primos nostros parentes
 ad deplorandum seduxit lapsum Gen. 3. v. 1. seq. Job. 8. v. 44.
 2. Corinth. 11. v. 3. Rom. 5. v. 15. Eph. 6. v. 11. qui seducit orbem
 terrarum totum Apoc. 12. v. 9. cuius potestas omnes illos affi-
 tit, qui Deum contemnunt Tob. 6. v. 17. 18. qui habet relaigna-
 tu Ephes. 6. v. 16. 1 Petr. 5. v. 8. qui virtutem habet mortis Ebr.
 2. v. 14. qui Christum ipsum tentavit, & contra ipsum pugna-
 re audet Apoc. 12. v. 11. seq. qui homines spiritualibus affigit
 vinculis 2 Tim. 2. v. 26. qui homines in tentationes trahit. 1 Cor.
 7. v. 5. 1. Thess. 3. v. 5. Luc. 22. v. 31. Actor. 5. v. 3. qui seducit
 homines Apoc. 12. v. 9. c. 20. v. 3. 8. qui excœcat sensus infidelium
 2 Corinth. 4. v. 4. qui circumdit, querens quem absorbeat
 1 Petr. 5. v. 8. quem S. S. nominat Virus, Pestilentiam, Tyran-
 num, Lupum, Abaddon, Apollyon, destrucentem &c. hæc
 sane prædicata minime competit hosti enervato & ab-
 solute infirmo, sed satis temerario; impudico & valido: conf.
 Porstii Theologia Viatorum Præctica Lib. 3. c. 26. §. 4. p. 1376.
 seq. qui author etiam S. 4. 5. de existentia diaboli solide
 differit: scioli, itaque levis & carnali securitate corrupti
 animi signum est Diaboli vires in dubium vocare, aut ita
 imbecillas supponere, siquidem minime vicissim creduli,
 stupidi, superstitionis & præjudicantis animi character est,
 illas Satanæ vires, ut pote potentes & eximias agnoscere,

quod posterius ex rationis lumine & que facile demonstrari poterit, hinc cum B. Spenero sentimus in der Lauterket des Evangel. Christenth. Part. I. Domin. Reminisc. p. 458. albernen und in geistlichen thörichten kommt zu, daß sie von Teufel nichts wissen wollen, oder nicht an ihn gedachten, das durch sie ihm so vielmehr Vortheil über sich geben: ex. Domin. Oculi p. 509. Ge grösser wirk des Teufels Gewalt machen, nimts göttlicher Gewalt so gut nichts, daß es vielmehr diese erhöhet, weil sie über so mächtige Weiber sich erstrecket und ihre Macht augenblicklich vernichten kan, sien auch alle Augenblick, was sie haben, von ihm haben. & in Lebens Pflichten dient; Tom. I. p. 350. Wer den Teufel verachtet als einen ohnmächtigen Geist, wird desto leichter von ihm gefället: cuius singularem & validam energiam ipse otiam testatur in der Glaubens. Lehr. Tom. I. p. 306. hanc uti generatam Diaboli potestatem concerunt, ita neque bani, neque malis angelii, neque ulla creatura suas vires ex se, sed a Deo habentes, proinde Diabolus generatum vires suas operariat a Deo habet, cuius permisso ipse suas technas exercet, unde minime absolutam habet potestatem; naturales & abstractio sensu accipiendo vires ipse a Deo possidet, applicationes vero harum vi- rium ad male opera minime a Deo, sed unice a desperata Diaboli natura & indole proveniunt: quare iterum quoad hanc meditationem B. Spenero nos conformes declaramus, quando ipse loco, modo citato, in der Lauterk. p. 480. b. ita judicat: Zu diesen ihren natürlichen Grässen kommt zu, und muß auch kommen, Gottes Zulassung; wie dann auch ohne die selbe von den bösen Geistern nichts geschehen kan, wie Matth. 8. v. 31. zu erscheint, so ist auch Gottes Mitwürckung und Regierung, bey den bösen Geister Wirkungen, wie bey Wirkungen aller Crea- turen, jedoch daß er zu den bösen in ihren Werken nicht mit würcket, wie dergleichen auch in den bösen Werken der Men- schen beobachtet werden mußt, hinc Deus in tentationibus Sa- tanicis suum regimen, ac protectorium, tam permissione, quam

quam moderatione ac directione, ut in optimum cedant finem, testatur conf. Spener. l.c. p. 483. 486. huc quadrat quod Paracelsus tr. de ver. inst. rer. differit: licet Diabolus quidem plurima machinetur, hoc tamen cum omnibus legionibus præstare minime potest, ut vel abjectam ollam frangat, nequam spondam faciat: malo iis minus quamquam occidere, aut jugulare potest, nisi id mandato, permisso jussuque ac vi divina faciat: huc porro spectant verba B. Speneri, bene intelligenda im Anhang der Glaubens-Lehre p. 240. Gott muss mit warden in allen Sünden der Menschen, zu Vertheilung des Weichs an und vor sich selbst, note dann kein Dieb, Mörder, Ehebrecher und Vergleichlich seine Sünde begehen längste, wann nicht Gott mit wunderte, d. h. seinen Gliedern Leben, Kraft und Bewegung gebe, ohnedass darum Gott an der Sünde selbst schuldig wäre. Subjacer itaque diabolus sua vi, divina permissione, dicra quamne quidem ipse illum jus in suem exercere potest, quare spiritus ille immundus rogavit Christum, ut permitteret ingredi in gremium porcorum Luc. 8. v. 32. Matth. 8. v. 31. Marc. 5. v. 12. 13. Quibus singulis considerationibus Diaboli potestatem brevi demonstratione explicare voluimus.

§. I V.

Dum adhuc in tituli illustratione occupati sumus, ita proxima excipit illa consideratio, ut generice indicemus, quid de actione & potestate Diaboli in *Corpus humanum* intellegamus: Varii in hac disquisitione perpendendi erunt respectus; primo quatenus Diabolus in *corpus humanum* *immediatum* habet vim: secundo quomodo *mediare*, partim per *materialia* *subsidia*, partim per *immateriale* *subjectum* in *corpus* operetur & tertio quod in *corpus virium* & que ac *mortuum* malitiosa & perniciosa sua opera & artificia exercere & transferre queat, quarto quod ad *morbos* præcipue provocandos ipsius potestas admissum quadret & valeat, quinto quod eadem ejus potestus subtili concursum

mor-

morborum sanationes interdum impedit: *sesto* quod aliquando *specialis* diaboli vis in *morbis ex naturali causa* nitit, *subtili* iterum modo se prodat, quæ a *generali* morborum origine discernenda est: *Hos memoratos respectus brevi animadversione & dijudicatione in generali* adhuc *hujus thematis ventilatione* dignos & estimamus, ut *præsentis* considerationis nervus magis pateat: *Per immediatanu* diaboli potestatem intelligimus, illam *hujus infernalis hostis activitatem*, quæ ipse *proxime* in humano corpore partibus quicquam immutat, vel in eodem quicquam *produ*-*gendo & struendo*, vel partibus illis *perversum motus* speci-*men* *communicando*, ut *æque* diabolus justo *Dei judicio* atque permissu *omnia corporis membra agitare & horren*-*dis motuum gradibus affligere queat*: *quare partim mate*-*rialem corporis dispositionem*, *partim motus in & cum* *corpo* *perficiendos alterare* potest & solet: *deinde* *hic Cacodæmon* *certis mediis pro perditissimo & perniciosissi*-*mo* *suo arbitrio & scopo* *ad corporis alterationem* *uti omnino* *potest*, & *hæc vel naturalia* *five materialia*, *vel spiritua*-*lia* *existunt*: *priora*, *videlicet naturalia* *varia subjecta* *in naturæ regno* *provenientia* *esse possunt*: *nousi enim etiam* *in naturalibus intellectus* *esse* *hunc perniciosum dæmonem* *minime dubitamus*, ob id etiam *dæmon* *quasi danu*-*natur* *nominatur*, *vid. Masius in disp. de existentia demonis ex lumine* *rationis demonstrata, cap. i.* *quare illum consummatum Phy*-*sicum nominat Arban Kircherus Mund. Subt. Sect. 2.c.2. Scrutin.*

Pestis *Sect. 1.c. 10. Helmontius tr. intell. adamicus.* *cujus scientiam* *etiam testatur B. Spenerus in der Glaubens-Lehr* p. 1000. *ne* *que huc usque illum solidum & fide dignum argumentum* *prolatum* *suit*, *quod illius scientiam* *in naturalibus* *aut enervare*, *aut dubiam reddere* *possit*; *sicut vero relatio* *variorum naturalium subjectorum* *ad corpus humanum vivum & mortuum* *diversa* *est*, *ita Diabolus* *ex hac notitia* *hujus relationis cum materialibus & naturalibus mediis* *varios stupen*-*dos*

dos & admirandos effectus provocare potest: intereata-
 men hic cacodæmon minime *supra naturæ vires* quicquam
 operari potest, quæ qualitas *soli summo Creatori* competit;
 attamen diabolus *mediantibus naturalibus viribus suas tech-*
nas, extra naturæ ordinem exercet conf. B. Speneri *Lau-*
terkeit des Evangel. Christenth. Vol. I. Part. 2. Feste Tri-
nit. p. 10 a. & Part. I. Domin. Oculi p. 510. b. ubi dicit: *Der Teu-*
sel hat allein solche Dinge gethan, die wohl dem Menschen ohn-
möglich, darzu aber noch einige Kraft in der Natur, die der
Teuffel auf eine, nicht uns, sondern ihm bekannte Art weiß zu
appliciren: proinde hic coluber antiquus callidissimo &
*subtili modo *animam* hominis *pravis ideis & nequissimis**
*suis *suggestionibus* corrumpere potest, ob quas ipsa post hac*
*in suum corpus tam *confusos* transfert motus, qui *ordini**
naturæ plane non respondent; quemadmodum hic adver-
*sarius Dei in *corporali* *absessione* *utroque* tali modo vel*
*immediata *corporis* agitatione, vel *animæ corruptione* suas*
*machinationes exequitur: sicut itaque *impurum* *hoc dæ-**
monium *potestatem* *habet* in *corpus* *hominis* *animatum &*
*adhuc *vita* *præditum*, ita perinde perditissimam suam vim*
*in *corpus* *exanimatum* & que ac in *glias* *naturales & materia-**
les *substantias* *permisso* *Dei* *derivare* *suaque* *glaucomata &*
fraudulenta *articia* *prodere* *potest*, *qualia* *multis* *speci-*
minibus, *fide* *etiam* *dignis*, *Kornmannus & Garmannus* *in suis*
tract. de miraculis mortuorum *confirmant*: *quare* *illi* *in per-*
tinaci *scepticismo* *hærere* *nobis* *videntur*, *qui* *talia* *phæ-*
nomena, *in* *cadaveribus* *humanis* *obvia*, *indiscriminatim* *nu-*
dis *naturalibus* *processibus & potentiis* *aut* *contingentiis*
adsignant & *diaboli* *concursum* *atq; influxum* *abnegant*, *cum*
hæc *potestas* *diaboli* *in corpora* *in dubium* *vocari* *ac* *neg-*
ri *haud* *possit*; *quemadmodum* *alias* *Satanas* *cum suis* *in-*
fernibus *præstigiis* *cadaveribus* *defunctorum* *abuti* *in*
mentem *induxit*, *velut* *corpore* *Samuelis 1. Sam. 28.* (*quam-*
vis *non* *adseramus*, *quod* *illa* *apparitio* *verum* *corpus Sa-*

bolo tribuat; quæ cuicunque competunt; ne quidquam
 honori Dei, ordini naturæ & malitiæ diaboli derogetur; qua-
 re illa levitas in scrutiniis medicis expobatione digna exi-
 stit, qua infrunite & præcipiti pervicacia ac simplici cre-
 dulitate *Veneficia dæmoniaca* declamantur, man sey be-
 schryen, behext, bezaubert, & quæ hujus accusationis alias
 in ore hominum circumferuntur formulæ: Quo ordine
 atque loco non possumus non, quin paucis verbis de
insolitis corporis agitationibus, quas *neoprophætæ*, ut sibi vi-
 dentur, aut, ut sibi persuadent, *divino spiritu* atque lumine
 extraordino modo accensi & inspirati experiuntur, dis-
 seramus (id quod jam in dissertatione *D.D. Præsidis de Men-
 sium anomaliis convulsivis monitum fuit,) quod male dia-
 boli, proximo adscribantur influxui, minus vere vicissim
divino tribuantur afflatui, cum *eiusmodi* motus corporis,
 eceteroquin satis ominosi, ex nudis naturalibus potentiis
 derivari & demonstrari queant, ut propterea ad *supra
 naturales* vires levi animo confugere, haud ulla urgeat ne-
 cessitas: (e Theologis conf. *B. Spenerus letzte Thol. Be-
 dencken Part. I. c. 1. Sect. 22. p. 118.) media hæc est via, veri-
 tati magis consona, ut nullus *divini nominis abusus* aut pro-
 fanatio committatur, neve perinde *adversum*, durum, in-
 fensum & culposum feratur judicium: Ex altera vero
 parte iterum apertus committitur *abusus*, quando Diabo-
 lo nulla potestas in *regnum naturæ* conceditur & subinde
morborum provocationes, exacerbationes aut curationes
 in *nullo* casu *Satane* viribus admittuntur, sed sciola men-
 te & petulanti theoria atque *speculatione* varia *opinionum*
 figmenta producuntur, quibus tales casus, qui diaboli
 proximiori adscribuntur potestati, colorari & nudis po-
 tentiis physicis imputari solent: ab *utraq* itaque par-
 te error committitur, quando quidam in hac disquisicio-
 ne vel *nimum creduli*, vel *nimum increduli* sunt, quare
 non omnes casus negandi aliisve *phantasie lusibus* expli-
 candi,**

candi, neque pro *fabula* habendi, vicissim vero non *sin-
gulæ relationes* præcipiti *judicio diaboli* potentia adscri-
bendæ sunt, ob id in hac *indagatione* *prudentia* opus est:
malus enim *hujus cacodæmonis dolus Christians* *conti-
nentia & circumspetione* *explorari* *debet*, nam *callidus*
hic hostis Philosophicas *quasdam* *sciolas* *speculationes* *ita*
accæcat, ut *talis affectata sapientia* *potius Patrocinium dia-
boli* *in se* *suscipiat* & *hujus infernalæ hostis* *vires* *valde*
extenuet: *quo loco* *adhuc* *notatu* *digna* *verba B. Speneri*
in Theol. Bedencken Part. III. cap. 6. artie. 1. dist. 3. Sect. 22.

p. 420. allegamus & commendamus: Es kennet der Läufend-
Künstler die unterschiedlichen Arten der Gemüther allzutwohl, als daß er
alle auf einerley Weise angreifen solte, als womit er bey vielen würde ver-
gebens seyn; weil er also weiß, daß einige sind, die sich, wo er etwas seiner
Schwärze sehen läßet, vor ihn so bald entsezten und verwahren würden,
so thut er bey solchen einen Licht-Mangel um, und betreut sie so viel leich-
ter; daher die Geister so fleißig zu prüfen sind, ob sie aus Gott seyn oder
nicht: Weil aber solche Prüfung eine nicht so gar leichte Sache ist und man
sich beiderseits mit vermessenen Urtheil und Verdammung der Dinge die
nicht recht verstanden werden, und rechte göttliche Wahrheiten in den wahr-
ren Verstand in sich gesäßt, oder anderseits in Annahmung einiger Irrthü-
me, gefährlich versündigen mag, so achte ich, daß sehr behutsam zu verfah-
ren sey: Mechst herzlichen Gebet zu Gott, daß er uns ja verwahre, daß
uns der Urge nicht antaste, habe ich bishero vor mich und andere diesen den
sichersten Weg befunden, daß wir uns an keinen Menschen, wie er auch
Mähmen haben möchte, binden; sondern glauben, das Wort Gottes sey
allein die Wahrheit, und müssen wir uns auf daselbe pur lauter allein ver-
lassen, so gar, daß wir weder unsern eignen liebsten Predigern, noch andern
etwas deswegen glauben, weil sie es vorgeben, sondern allein dagey bleiben,
was uns Gottes Wort so deutlich vor Augen stellt, daß unser Gewissen
dessen überzeuget ist. *conf. Eiusd. letzte Theol. Bedencken Part.*
I. c. 1. Sect. 37.

§. VI.

Posteaquam hactenus hujus thematis titulum expli-
cavimus, ordo nunc nos dicit ad ventilationem illius
questionis an *Diabolus* *possit agere aut operari in corpus?*
quo loco prævio quodam *discursu* *illorum oblocutionem*
vanam & omni sobria ratione *destitutam agnoscimus*, qui

angelorum essentiam materialem supponunt, diaboli vero energiam aut potestatem in corpora acriter negant, cum tamen materiae actio in materiam ferme à nullo philosopho aut dubia, aut impossibilis dijudicetur: illud vicissim argumentum plurimorum dubitantium menem occupat, quod diabolus, ut pote mere *spirituale* adeoque incorporeum subjectum, in *materiam* nullam *influendi* vim habeat: hanc dubitationem antiquis ille error, quod *ens incorporeum* in *subjectum corporeum* nullum habeat vim, confirmare videtur, quemadmodum neotericorum physicorum & mechanicorum assertum de *communicatione motuum* non nisi per *materias* possibili eandem opinionem adjuvare solet: vulgo quidem caliginem mentibus effundit deficiens *conceptus* quomodo *ens immateriale*, adeoque sic dictum simplex, in *materiam* agere queat, ubi multi pro canone veritatis in hac disquisitione supponunt *crassum* quendam conceptum, quo deficiente, ipsam reliquam rem in *dubium* vocare mirris erubescunt: à *contrario* enim facile in multis negotiis, effectibus & *phænomenis*, plane etiam *physcis*, ille deficiens *conceptus* demonstrari potest, ubi à *sobria* ratione subsumendi & concludendi alienissimum est, à defectu notitiae *modi fiendi* ad defectum veritatis & *existentiae in re ipsa* argumentari velle: quare nunquam probatum est, quod Diabolus *propterea* in corpus operari nequeat, quia *Spiritus* est, siquidem *presumpta* illa probatio, quasi inter incorporeum & corporeum nullum detur commercium, aut nulla *relatio actitatis* & *patibilitatis*, *petitionem principii* satis *crassam* satisque luculentam olet: *actio* enim *subjectorum* inter se invicem non semper *crasso* procedit *contactu*, quemadmodum *alteratio functionum* ad *œconomiam vitalem* pertinentium per *subtilem* *imaginationem* aut *intensiorem occupationem moralem* provocata, nullo unquam *crasso* tali nititur *influxu*: quare ita subsumere placet, *Spiritus effen-*

essentia sunt *immateriales*, *Spirituum essentialis proprietas* est, quod non modo in genere *moveare* & *agere*, sed *rationaliter* *operari* queant, *motus* vero sua *essentia* perinde sunt *incorporei*, qui *motus* in *universo* *regno* *naturae* non *ratione* *essentiae*, sed *influentia*, cum *materia* *conveniunt*, quare *spiritus* per *facultatem* *suam* *motricem* cum *corporibus* *communicare* possunt: porro concludimus, *nullum* *corpus* se *moveat* *propria* *vi* *motrice*, quia nulla *materia* est *activa*, sed quia *omne* *corpus* est *passivum*, propterea *omne* *corpus* *moveatur* *aliunde*, *prima* *vero* *communicatio* *motus* in *materiam* non *contingit a materia*, quia *motus* *materiae* non est *proprius*, ergo *prima* *motus emanatio* & *derivatio* in *materiam* *succedit a causa* & *principio immateriali*, quale est *Spiritus*: unde ex *pura necessitate consequentiae* fluit, *Spiritus* *absolutam* & *essentialem* esse *facultatem*, quod *corpus* *moveare* possit & *debeat*, quia alias *nunquam* *movearentur corpora*, si *hæc* *qualitas spiritibus* *denegaretur*: neque tantum *Spiritus* in *subtilem*, sed etiam in *crassam* *materiam* *operari* *poteat*: qui enim *relationem* & *efficaciam* *motus* in & ad *materiam* *intelligit*, is facile etiam perspicit, quod *debilior* & *minor* *gradus* *motus* a *tenero* *puero* *exercitus*, *rite concentratus*, & que facile *corpus plurimi centeniorum agitare* & *afficere* possit, ac *validior* & *non concentratus* *motus*; id quod ex *multis* *speciminibus* & *experimentis* *mechanicis* *demonstrare* licet: unde illud inferimus, quod *subtilior emanatio* *motus* è *spirituali* *causa* *movente* non *habeat absolutam necessitatem* & *relationem* *ad subtile* *corpus*, sed quod & que facile *crassa* *contingere* possit *corpora*: eo magis proinde ille se irretiunt, qui *incorporeis* *subiectis* *concedunt* *activitatem* & *influxum* *motricem* in *corpora tenuia*, cum iterum magis & minus non variet *speciem* & *essentiam*: inde etiam ita concludere licet, si *principium immateriale* *operari* *poteat* in *subjectum materialem*, tunc nulla obstat ratio, quin illud *principium* in *hoc subje-*

subjectum sive minus sive *magis* materiale agere queat: ex differentia enim *essentialis* inter spiritum & materiam, nulla sequitur necessitas conclusionis, quod propterea hæc subjecta convenire nequeant: quanta enim abhinc sequatur confusio, si hoc assertum veritati consonum esset, Deum creasse subjecta aut entia immaterialia sive *spiritualia* & *materialia* sive corporea, haud vero ordinasse, dispositisse & concessisse, quod *utraque* *communicent*! quare rectius ex hoc falso asserto sequeretur, quod *motus* non habeat *ius in materiam*, quia *motus* non *est* *materia* &c. &c. Quid quod illud *sancrationi* *magis* *conforme* *est* *theorema*, quia *vires spirituum*, *corporeo* *domicilio* & *ergastulo* *ordinario* *destitutorum* *potentiores* *sunt*, ergo *tanto magis* *corpora* *motibus* illi *afficere* & *dirigere* *possunt*, quoniam *illorum* *vires* *simpliciores* & *concentratores*: quemadmodum rectius omnipotens & Benignissimus Creator *creaturas* *spirituales* & *materialies* *sibi* *invicem* *subordinavit*, adeo ut *angeli* *mandata* & *judicia* *DEI* in *hoc* *visibili* *mundo* *exercere* & *exequi*, *debeant* & *in ministerium* *hominum* *emissi* *sint*; quare *potectorium*, *directorium* & *tutela bonorum* *angelorum*, *plage* *vero* & *poenæ* *a malis* *angelis* *præstitez* *sufficienter* *activitatem* *Spirituum* *in corpora* *probant*; alias neque *boni* neque *mali* *angeli* *sua* *naturali* *vi* *potestatem* *haberent* *in* *creaturas* *corporeas* & *falsum* *inde* *iterum* *sequeretur* *adserendum*, quod *angelorum* *actiones* *in corpora*, *S. codice* *probant*, *miraculosa* & *plane* *extraordinario* *modo* *contigerint*, cum *vicissim* *verius* *adstruamus*, quod *ad naturalem* *sic dictam* *aut* *essentialiem* *Spiritu**um* *facultatem* *referri* *mereatur* *vis* *illorum* *motrix* *in corpora*.

§. VII.

Brevibus modo demonstravimus, quod *Spiritus* *pas**tit*, imo *debeat* *interdum* *operari* *in corpus*, quare *ulteriori* *probatione* *hoc* *adserendum* *vix* *indiget*; *argumenta**mur*

mur vero subinde per inductionem & ab *exemplis & infallibilibus speciminiibus activitatem & incorporei in corporeum demonstrabimus: quod Angeli boni corpora assumserint, S.S. abunde confirmat (ad qualem apparitionem Paulus Ebr. XIII. v. 2. provocat);* siquidem interdum in corporibus clarificatis, aliquando in aliis apparuerunt: quod Angeli cum corporeis subjectis commercium habent & corpora assumunt, fuis ex sobria Theosophia proposuit B. Spenerus in der Lauterkeit des Evangelischen Christenthums Part. I. Vol. I. p. 418 - 420. qui B. Author p. 505. 506. subinde confirmat, quod Diabolus naturale corpus induere queat: conf. D. D. Præsidis Physica cap. I. §. 37. seq. & quamvis Cacodæmon non perfidum humanum corpus formet, ut in præcedentibus monimus, siquidem eo usque ejus vis & potestas non valet, tamen corporeum tale simulacrum fabricat, per quod suas technas & fraudes ludere potest; vid. Spener l.c. p. 506. & quemadmodum boni Angeli in humana figura apparuerunt, ita interdum apparitiones a malis Angeliis provenerunt, quamvis omnes historiæ, quæ de talibus apparitionibus recensentur & circumferuntur, veritati non promiscue respondeant, vid. Spener Theol. Bedenck. Part. II. p. 591. (id quod alia occasione D. v. D. D. Præs. diss. de Specbris proponet;) conferantur illa, quæ B. Author profert in der Glaubens-Lehr p. 343. Vol. I. quod Diabolus corpus humano simile assumat: porro etiam Angeli in alia corpora suam operationem exercuerunt; qui itaque dubitant, quod Diabolus Christum Salvatorem corporaliter per aërem portaverit & ipsum in pinnulam templi statuerit, (quod tamen nos cum B. Spenero in der Glaubens-Lehr p. 306. Vol. I. & in Theol. Bedencken Part. IV. cap. 7. art. 6. p. 705. affirmamus,) illi attendant, quod Angeli boni alios homines per aërem portaverint conf. Ezech. v. 3. emisit vero speciem manus & accepit me in cincinno capitis mei sustulitque me spiritus inter terram & cælum abduxitque me Hierosolymam

man in visionibus DEI &c. & cap. 3. v. 14. cum ergo suffulit
 me & accepit me spiritus. & Lib. Bel & Draco v. 36. tum ap-
 prebendit angelus Domini verticem ejus & portans coma ca-
 pitis ejus transposuit eum in Babylonem. Supra locum in raptu
 Spiritus ejus Act. 8. v. 39. abripuit angelus Domini Philip-
 pum & Philippus inventus in Azoto: eodem motu spiri-
 tuali Eliæ prophetæ corvi attulerunt panem & carnem
 1 Reg. 17. v. 6. quod ministerium seorsim angelus huic pro-
 phetae præsttit. 1 Reg. 19. v. 5. 7. similiter Diabolus in pro-
 cessu primorum parentum hanc activitatem in corpus ex-
 ercuit, dum obfessione sua serpente usus fuerat, mediante
 hoc loquela ab Eva perceptibilem præsttit, insuperque
 Evæ sermonem responforium iterum advertit, quippe
 quæ circumstantiæ evidentes corporeas qualitates com-
 plectuntur: ita præstigatores Pharaonis per incantatio-
 nes Exod. 7. v. 11. (non per nudas vires naturales) machi-
 nationes suas præstiterunt, de quibus B. Spenerus dicit in
 Evangel. Lauterkeit domin. Reminisc. p. 462. a. Dis geschah
 he durch die Kraft eines Geistes, dem sie zu Hülfe nehmen
 müssen, und kein anderer als ein böser Geist in dem er den
 Werk Gottes zu wieder war, kan gewesen seyn: so muß der
 selbe über Körper einige Gewalt haben, dann es waren ja
 Werke von leiblicher Bewegung: sic Heroden Act. 12. v. 23.
 percussit Angelus Domini, unde a vermis rosus expi-
 ravit: præterea Psalm. 78. v. 50. extat: misit in eos exca-
 descentiam iræ sue indignationem & furorem & angustiam
 iniussionem angelorum malorum, direxit viam iræ sue, non
 prohibuit a morte animam eorum & vitam eorum pesti con-
 clusi: in quo loco quidam secundum originalem tex-
 tum die Auffendung der bösen Engel sive diaboli intelligunt,
 alii per hos malos angelos Mosem & Aaronem intelli-
 gi volunt, qui Pharaoni has denunciaverant plagas, qui pro-
 pterea mali nuncii Evangelii, aut nuncii malorum & pla-
 garum fuerunt: interea constat, quod per angelum primo-
 geniti

geniti Ægyptiorum interfecti fuerint *Exod. 12.* porro *i Cor. 5. v. 5.* Paulus scortatorem tradidit Satanæ in perditio-
nem τῆς οὐρανοῦ, ut *meūa* conservaretur: *conf. Spener Theol. Bedenkēn Part. IV. cap. 7. art. 6. p. 705.* huc etiam
illos colaphos referimus, quos ab angelo Satanæ ute
stimulam carnis excepit Paulus *2 Cor. 12. v. 7.* quos pro ma
teriali læsione corporis agnoscimus, donec probetur con
trarium: ita angelus percussit populum peste *i Chron. 22. v.*
15. 16. 27. 2 Sam. 24. v. 16. sic Angelus Jehovæ percussit in castris
Assyriorum centum, octoginta & quinque millia virorum:
2 Reg. 19. v. 35. Es 37. v. 36. porro extenderunt Angeli manum suam
& introduxerunt Lotum ad se in domum, januam autem clau
serunt. *Gen. 19. v. 10. & v. 16.* cum autem Lot moraretur appre
henderunt viri manus ejus - - eduxeruntque eum foris an
te urbem, & *Daniel* dixit *c. 6. v. 23.* Deus meus misit ange
lum suum & clausit os Leonum: porro angelus flamمام deti
nuit, ne combureret viros in fornace ignis ardantis *Dan.*
3. præterea angelus avolvit lapidem ab ostio sepulchri.
Math. 28. v. 2. Angelus liberavit Petrum a vinculis & a
peruit januas & portas carceris *Act. 5. v. 19. cap. 12. v. 10.* de
hoc Angelo vid. *Lightfootus hor. ebr. in Act. Apost. ad cap. XII. 15.*
B. Gerhardus ad eund. locum, Buddeus Theol. dogm. Lib. 2. c. 2. p.
410. sic angelus lacum Bethesdam commovit *Joh. 5. v. 3. & Apoc. 14. v. 18.* exivit angelus habens potestatem super ignem; non
minus angeli *2. Maccab. 3.* percusserunt plagiis Helidorum
cum spolium templi intenderet. Et quantum non poten
tiam diabolus in varia exercuit corpora! quæ fusi in
Historia Jobi proponitur, quam præterea neque ne
gare, neque aliter interpretari convenit, si prædicta te
stimonia veritati exacte respondent: si itaque angeli bo
ni & mali in corpora operari possunt, si ex concessione Dei
in corpus humanum suam exercuerunt potestatem, cur il
lis denegare volumus potestatem in *alia corpora naturalia*: etenim inter creaturas *præstantissimum* subjectum est

homo, hinc diabolus in regno naturæ ex eadem *divina permissione* varias pernicioſas excitare potest tempeſta-tes atque ſtrages *conf. B. Spenerus Lauterkeit des Evangel. Christenthum Pars. I. Vol. I. p. 297.* *Lebens-Pflichten Tom. I. p. 225.* propterea minime pro ſuperſtitione, fatua ſimpliçitate, ſtupida credulitate, fœda fabula &c. illud æſtimamus iudicium, quod diabolus multos pernicioſos effectus in & cum aëre, in & per ignem, mediante etiam aqua & terra perfidere queat; quemadmodum veritas hujus ſententiaæ ex *præcedentibus* dogmatibus, maxime quidem cardina-lij illius theſeos & argumenti, quod Diabolus in corpo-ra agere poſſit, valore & fundamento facile eluſeſcit, *conf. B. Sturmius de tempeſtatibus Magicis, Garmannus mi-rac. mort. lib. 2. tit. 10. v. 133.* Müller de Magis tempeſtates cien-тиbus.

§. VIII.

Quod Diabolus, non obſtantे *spirituali* ſua eſſentia, in *corpora* agere poſſit, haec tenus *rationibus, exemplis & ſu-fragiis* demonſtratum ſuit, quam probationem adhuc il-lo dupli, uno *pneumatico*, altero vero *physico* argumen-to & exemplo roborare lubet: prius quod attinet, tunc de *anima humana*, quam *essentialiter*, *spiritualem, immate-rialemque* agnoscimus, conſtat, quod *corpus* ſuum, tam quo-ad ſua prima funda-menta, ſatis tenera atque *ſubtilia*, quam quo-ad *integram* ſuam compa-gem *motibus* congruis in-ſtruat, ideoque ordine ſibi *præscripto* naturali *corpus* conve-niens *formet*, conve-nienter *confirmet* & legitime *applices* atque *defendat*: jam vero diaboli vires, *abstractive* conſideratas, *præpollentiores* eſſe, iterato adſerto indicamus, quare in *intellectu* illius qualitates, *animæ humanae* vires na-turales ſuperant; ſi itaque in *principaliori* facultate hæc *præ-pollentia* diaboli conſtat, quidni in *minorī* energia eadem *antithetiſi* certa, in *hypothetiſi* vero *indubia* fuerit, quod videli-cet *spiritualitas* & *lapsus* diaboli non tollat hujus po-teſta-tem

tem singularem atque callidam in corpora, quam tamen in relatione ad suas vires ante suum lapsum *Augustinus de Civit. Dei Lib. XI. c. 1.* egenam nominat protestatem: at enim vero in hac meditatione huic exceptioni locus patet, quod per divinum mandatum, per ordinem a DEO institutum, commercium inter animam & corpus sit erectum, stabilitum & confirmatum, ut ita ab energia animæ humanæ ad protestatem diaboli non valeat consequentia; sed huic dubio denuo obviam ire licebit, primo quod disquisitio potestatis alicujus spiritus in corpora, in genere considerata, non discrepet, sed quod hæc communio idiomatum sit æqualis, dum quæstio illa ventilanda occurrit, an immateriale possit operari in materiale: secundo quod ab hac argumentatione, quia per voluntatem & ordinationem DEI anima movet corpus, non valeat consequentia exclusiva, quod properea diabolus non possit actuare corpus, qui a DEO primum tanquam simplex spiritus creatus fuit: enim vero alius Creator Angelos creavit, utpote Ministros, quorum servitio secundum beneplacitum suum utique queat inter creaturas, ut subinde implicite commercium Angelorum cum visibilibus & corporeis creaturis intellectui pateat: neque tertio illa locum invenit conclusio, quia diabolus non ordinarie in corpora operatur, ita illius vis in corpora est nulla, quoniam adhuc extraordinarius accessus ipsi patet in materias agendi: multo minus quanto quicquam probat, quod ob defectum luculentí testimoniū divini, quo diaboli vis in corpora demonstrari possit, etiam ipsa illa energia nulla sit, siquidem non omnia testimonia esse possunt aut debent directa, clara & explicata, sed etiam implicita, indirecta & ex variis respectuum conciliationibus provenientia & derivanda: Alterum argumentum & simul exemplum omnium sensui obvium patet in scrutinio Motus, hujusque influxus atque communiovis cum materia: Supra enim modo indicatum & a D.D.

Præside in sua *Physica* fusius demonstratum fuit, quod *Motus non sit materia*, quodve non sit *propago materiæ*, sed quod sub reliqua sua realitate *spiritualis* sit *prosapia*, proptereaque ratione *prime* suæ originis a *spiritu* proveniat & tamen cum *materia* facile, cito & *exquisite* conveniat; inde colligimus: si *ens inferius* nimirum motus cum *materia* congreditur, quidni id *præstiterit idem superior*, videlicet *causa motus*: hanc meditationem majori jure ad Diaboli *influxum adivum in corpora* applicare possumus, quia neque in lumine *revelationis*, neque lumine *rationis* contrarium demonstrari potest: illud vero iterata propositione & declaratione indicamus, quod stante hujus *infernalis hostis activitate in corpora*, minime adferamus, *diabolum corpora è nihilo producere*, aut *vera & perfecta corpora naturalia*, velut *corpus humanum*, *metallum &c. exacte formare*, sed vel suis technis *alia corpora emulari*, vel aliunde *vera talia corpora transferre*, advehere & subtili modo, *methodo etiam callidissima*, suo intellectui consueta & conformi, *communicare*; quare hic *dæmon ex Divina concessione vel vera corpora naturalia ad suas illusiones adhibere, vel glaucomatale & emulum quodam phasma producere*, vel etiam *hominum sensus ita corrumpere* potest, ut sibi *alia vidisse persuadeant*, quæ tamen *non vera & realia illa sunt subjecta*, sed *fraudulenta diaboli machinamenta & ludibria*, siquidem ex varia corporum *commixtione & situatione*, *varios colores*, *diversas figuræ & discrepantes magnitudines representare* potest, quæ *illusionibus illis dolosis Satanicis debentur*: deinde illam *quoad subjecta discrepantem diaboli energiam adhuc proferre voluimus*, quod hic *perniciosus hostis obsessione corporali hominibus truculentos intulerit cruciatus*, quod *permissu Christi totam Suum gregem in abyssum aquæ conjecerit*, quod etiam *ignem ex aere eruenterit, ventum & procellam excitaverit, adficia corruerit*,

erit, adeoque variis speciminiis suam potestatem in homines, bruta & elementa, vulgari nomine ita notata, probaverit: quando etiam nonnulli argumentationem a posse ad esse justa animadversione suspectam estimant & sub hoc titulo diabolo quidem hanc potentiam concedunt, tamen duplii modo excipiunt, primo quod factum deficiat & proinde historiæ hujus thematis ob diversos respectus ominosæ & præjudiciose sint, deinde quod DEUS hanc diabolo potestatem semper coerceat & impedit: ast ad utramque dubitationem varia reponi possent, quæ passim hactenus proposita sunt, dum singula facta indiscriminatim negari non possunt, nisi pertinaci animo semel assumpto præjudicio patrocinari quisquam lubeat, deinde quod omnino DEUS Diabolo aliqua in hac potestate permittat, tam ad tentandum, quam dehortatione prohibendum & præservandum homines *conf.* B. Spenerus *Leibens Pflichten* Vol. II. p. 648.

§. IX.

Nunc proprius eo nobis transcendum erit, ut significemus *quotupli* vice ac modo pro nostri conceptus modulo Diabolus corpus humanum affligere queat: id ipsum itaque *triplici* generali modo fieri potest, primo dum ipsam naturam sive animam hominis corruptit, perturbat, eidemque perversas ideas & phantasias communicat, secundum quas ipsa dein confusos tales motus in corpore exercet: etenim diabolus, tanquam *spiritus*, spirituales suas callidissimas insidias facilius *animæ* struere potest: & licet neque boni, neque mali angeli *immediate* animæ cognitiones & intentiones percipere & penetrare possent *conf.* Speneri *Glaubens Lehr* p. 345. 1219. & *ibid.* in *Anhang* p. 61. *Lauterkeit des Evangel. Christenthum* Part. I. vol. I. p. 508. tamen ejusmodi spiritus singulare habent commercium cum hominum animabus vid. Spenerus *in der Lauter.* & c. l. c. p. 463. 466. 467. 375. unde ideas animæ communificant,

cant; qualis interna est loquela talium spirituum cum anima: conf. Speneri *Lauterk.* l. c. p. 418. *Glaubens-Lehr.* Vol. I. p. 310. *Buddeus Theol. Dogm. Lib. 2. cap. 2. §. 23.* p. 399. §. 24. 27. (angeli enim & animæ beatorum, antequam hæ cum corpore sunt unitæ, immediate sibi ideas communicant *Speneri Lauterk.* Part. I. Vol. I. p. 417. 418. hinc mali angelii spirituali fruuntur communione *ibid.* pag. 465. hæc enim communicatio idearum competit spiritibus: interim angelorum minime tanta est potestas, ut animi sensa hominum immediate perspicere queant, solus enim DEUS est *καρδιογνώτης*: attamen spiritibus, corporeo domicilio destitutis, ad suam socialitatem concessa est talis *immediata* perceptio & communicatio idearum: ob id in diaboli potestate est, animæ hominis certas scientias communicare etiam spirituali conversandi modo, qui actus vero minime illuminatio vocari potest, quia Diabolus est princeps tenebrarum, luminis expers, unde B. Spenerus in *Theologischen Gedanken* Part. 3. cap. 6. art. 1. dist. 3. sect. 34. p. 470. 471. id appellat *ignem fatuum*, haud vero lumen: conf. Buddeus loc. c. §. 26. p. 402. §. 36. p. 417. proinde versutus ille hostis *diversis* utitur *medis* in hominis animam & cogitationes operandi, dum vel *ordinarias* functiones *vitales*, cum *moralibus* consentientes, acute & callide advertit, explorat, connectit & subinde secundum illas illusiones & suggestiones suas instituit, hinc B. Spenerus in *der Glaubens-Lehr* Vol. I. p. 308. und im *Anhang* p. 68. dicit: Der Satan kan tieff bey uns einsehen, als ein subtiler Geist und alter Physicus, der auf alle Bewegungen des Geinuths an den Bewegungen des Geblüts innerlich genau achtung geben und daraus was in der Seele sey, abnehmen kan, so viel listiger kan er seine Angriffe bey uns anstellen: quare etiam Satanas hominum *temperamentis* pro perniciose suo scopo utitur *vid.* Speneri *Lauterk.* Part. II. p. 430. præcipue vero cum *melancholicis* humoribus & affectibus faci-

Ille suum commercium habet, id quod Conringius disp. de incantationis efficacia circa morbos, Behrns in Pneumatologia Medica, Cardanus contradicit. Lib. 2. Rejes. Camp. Elys. iuc. qu. 27. 28. Codronchus lib. 3. de Venef. Petr. Tholosanus in Synagm. jur. univ. lib. 34. Spenerus Theol. Bedenck. Part. 2. p. 775. Pfeifferi antimelancholicus, Musæi tr. Heilsamer Rath wider den Melancholischen Teuffel, Detharding de obfessione spuria. A. N. C. Cent. 9. ohs. 29. confirmant; quando vero phantasie corruptæ melancholicæ evidentius a causis corpus concernentibus naturalibus consuetis proveniunt, tunc minime præcipitanter, superstitiose & ludicre dæmoniacas vires accusare debemus, conf. Spener. l. c. p. 776. ut ut sæpe melancholici sibi persuadent, quod a dæmoniæ sint obfessi. vid. Rod. a Castro Medico Politico Lib. 3. cap. 13. & D. D. Präsidis Jurisprud. Medica Part. II. casus 21. p. 206. seq. Rejes. qu. 28. n. 10. Quemadmodum enim Diabolus ut potestate activus & potens spiritus hominum sensus corrumpere potest, er blendet der Ungläubigen Sinn 2. Corinth. 4. v. 4. subinde etiam pravas cogitationes teste S. Codice animæ inspersit, velut Davidi indidit propositum contra nütum Dei populum numerandi 1. Chron. 22. v. 1. 2 Sam. 24. v. 1. (quod vero per diabolum hunc non mali homines secundum Beckeri mundum fascinatum Lib. 2. c. 22. neque consiliarius pravus sec. Johan. Clericum intelligi debeant, explicavit Buddeus in hist. Eccles. Vet. Test. Tom. II. ad per. II. Sect. 3. §. 19. p. 202. conf. ejusd. Theol. dogmat. l. c. p. 419.) Regi Ahab insinuavit mendacia, ad illum seducendum 1 Reg. 22. v. 22. ita 2 Chron. 18. v. 21. erat diabolus spiritus mendacii in ore prophetarum: Judæ Ischarioth inspiravit propositum, ut Dominum proderet Joh. 13. v. 2. ita etiam Diabolus animam in aliis negotiis & occupationibus corpus humanum & cœconomiam vitae ac sanitatis concernentibus corrumpere potest, ut subinde malitiam suam proxime in animam exerceat, quæ ipsa dehinc suum corpus misere affligit atque cruciat:

ciat: id quod tanto facilius contingere potest, quo magis alias illa hominis natura ad varios *errores* proclivis est, quo magis illa errores *morum & patheticos* vitalibus motibus communicat, quo magis proinde vel simplices erronei motus *miros* provocant effectus, ut propterea omni circumspetione opus sit, ne *corruptos* tales motus, ex *simpli-
ti* causa naturali provenientes, *supranaturali* alicui influ-
xui & directioni adscribamus: interim etiam in variis in-
tricatis morbis subtilis illa *energia dæmoniaca* concurrit, de
qua dicit B. Spenerus, vielleicht ist in vielen Krankheiten, daß
böse Geister das ihrige auch dabei haben, daß wir nicht alles
mehr verstehen, wovon viele seltsame Zufälle herkommen.
Glaubens Lehr Anhang p. 69. **Lauterk. Part. I.** p. 520. ob
id dantur morbi animi, tali vi *dæmoniaca* provocati: quare
Borellus Cent. 2. obs. 22. *Fascinum ad insaniam*, & **Cent. I. obs.**
91. cum **Cæsalpino de dæm. invest. c. 10.** *Fascinum ad odi-
um* allegat: qui posterior etiam de *magia amatoria* egit &
hi ipsi morbi qui a tali *corruptione animæ* per *immediatam*
activitatem diaboli provocati oriuntur, maxime sunt *im-
plicati*, *perversi & contumaces*, siquidem alias in foro me-
dico morbi *archeales*, *ideales*, in *motuum* *vitiis* *consisten-
tes*, *curatu* sunt *difficillimi*: tales afflictiones itaque crude-
lissimis *spasmi & convulsionibus*, horrendis *speciminibus &*
effectibus *conspicuis*, se produnt, in quibus non modo e-
minentes *alterationes & cruciatus* in *corpore* *obvii* fiunt, sed
& in *animo* *horridi ejulatus*, aliquando *blasphemiae*, *æmula-
tiones* *vaticiniorum*, *prædictiones* de *absentibus*, *manife-
stationes* *factorum* *occultorum* ab aliis *commissorum*, *lin-
guarum* *exoticarum* *insolite* *enunciationes &c.* *annotan-
tur*, quas tamen *circumstantias* *prudens* *medicus* *æque*
attente *scrutari & conciliare* *debet*, *annon* *illæ*
quandoque *nude naturalibus* *nitantur* *causis*. Et quem-
admodum *Diabolus immediate* *naturam hominis*, *indi-
cata ratione*, *corrumpere* *potest & solet*, ita aliquando *media-*

ze animum turbat & pervertit, velut per *insomnia*, quæ propterea *diabolica* vocantur, (de quibus inter medicos e-
git *Rejes* qu. 37. p. 449. 458. è *Theologis probatis vid. Speneri Lauterk. des Ev. Christenth. Part. I. Vol. I. p. 216. b.*) ut & per
varias terrificas illusiones, apparitiones, *specula* & quæcunque
alia glaucomata *Satanæ* quæ in *sensus* graviter incidunt &
horridam *mentis* commotionem causantur, unde maxime
intricati, confusi & pertinaces oriuntur *affectus* morbos,
corpus misere torquentes: quales visiones terribiles de-
scribuntur *Sap.* 17. v. 3. 4. existimantes enim se latere in *occu-
pis* criminibus, obscuro *oblivionis* velamento dispersi sunt, ex-
pavescentes graviter & simulacris perurbati; neque enim
quæ continebat eos, spelunca sine timore conservavit, soni vê-
ro perturbantes eos circumstrebant & phasmatia tristia fle-
bilibus faciebus apparebant: exinde liquet, quam vario mo-
do *animam* hominis *diabolus* pervertere & per eandem
gravissima *corporis* tormenta *morboſa* provocare possit.

S. X.

Ex præmissis itaque facile inclarescit, quod *Diabolus* *animi* & *corporis* morbos hoc modo provocare possit, quando primum ipsam *animam* turbat, inde varia *deli-
riorum* specimina, ut & aliquando *intellexus* enervatio-
nes & confusiones ortum trahere possunt, quæ corruptio-
nes proxime etiam *corpus* in consensum trahere solent; neque æque necesse est, ut nequissimus ille artifex hanc
fraudem & perniciem cum instrumentis & subsidiis *natu-
ralibus* exerceat, quoniam ipsius potestas, *spiritualiter* op-
erandi in *animam*, hactenus comprobata fuit, & que ac
homo homini sine mediis crasse *materialibus*, sed *verbis*
gestibus &c. noxam parere potest, ut alter offensus in per-
tinacissimum *corporis* *morbum* abhinc delabatur, ita simi-
liter *diabolus* in homine varios *affectus* & illecebras pro-
vocare potest, ut dehinc homo in gravem *animi* &
corporis ægritudinem concidat: siquidem neque a ratio-

ne; neque etiam ab *observatione* abludit, quod diabolus *præsum* & *immoderatum amoris* affectum excitare queat, vid. *Rejes. qu. 29. p. 357.* sic in homine diabolus *immoderatum gaudium, timorem, terrorem, mæorem, desiderium, affectum iracundum, voluptuosum &c.* excitare & per hunc *præsentanee corpus alterare* potest, quippe quam considerationem *ulteriori meditationi & illustrationi commendamus.* Si itaque diabolus in *principaliores animæ operationes* *potestatem suam exercere* potest, secundum *præmissas demonstrationes*, quidni ipse in *minus principales operari poterit*: ob id etiam in *functiones naturales* æque suam *energiam & synergiam exercere* potest, velut in *somnum & vigilias, appetitum &c.* quare per vim diaboli *extra naturalem ordinem* homines *vigilias agere* possunt, sicut *Bodinus in sua dæmonomania* talium *vigiliarum* mentionem facit: *vicissim somnum dæmoniacum* *allegant Petr. Binsfeld de confess. malef. p. 1. concl. 5. Remigius Dæmonol. lib. 2. c. 3. Delrio lib. 2. qu. 21. & lib. 3. disqu. mag. Part. 1. qu. 2. Schottus Phys. curios. lib. 1. c. 30. §. 1. Jordanus de divino in morbis cap. 43.* porro *inediam dæmonicam* describit *Rejes qu. 58. p. 731.* quo loco inserere placet, quod *somnus ille, in quem tormentis judicialibus exerciti & afflicti incident, non semper a dæmone provocatus censendus* fit: & si *carnifex sub tortura inquirunt, an non ejusmodi personæ quicquam suspectum absconditum in capillis capitis gestent, frustra aliquando tunc instituant inquisitionem, quoniam vehementia dolorum interdum homines adeo enormiter obstupefacere* potest, ut *impotes animi & sensationis* in *talem suspectum* *incident somnum, siquidem alias illa formula exclamandi percipitur, man habe sich vor Schmerzen nicht besinnen können: propterea tamen iterum negari haud potest, quin aliquo soporifero aut stupefaciente medio, sive nude naturali, sive dæmonis subsidio comparato, ejusmodi somnus sub tortura suspectus excitari, queat, sicut*

cut de tali remedio sub tortura suspecto agitur in A. N. C. -
dec. 2. an. 8. obs. 38. Ad præsentem disquisitionem perti-
net etiam consideratio de *Ecclasi diabolica*, cuius remini-
scitur *Marcus Marci in Philos. restit p. 3. subf. 5. p. 269. Ol. Ma-
gnus in Epitom. histor. Septembr. lib. 3. Peucerus de var. divi-
nat. gener. Rejes qu. 81. p. 1069. 1070. n. 5. Garman. mir. mort.
diss. prælim. Sect. 1. §. 28. quæ omnino obnubilatione sensu-
um & simul *obscura* quadam *privatione* motuum in corpo-
re se sistit, quo phænomeno vero *dæmonis* activitas & po-
testas in *animum* & *corpus* inclarescit: unde illud iterum
ulteriori meditationi se commendat, quod diabolus, ut
pote *spiritus suæ* naturæ suisque viribus magis conforme
quid operetur, si *proximus* iterum in *spiritum* & *spiritu-
ali* quidem modo, per *communicationem* & *confusionem*
idearum in *animam*, quæ ipsa etiam est *spiritus* & per hanc
in *corpus* potestatem suam exercet & activitatem suam di-
rigit: quem modum ordine *principalidrem* & diabolo ma-
gis consuetum æstimamus, quippe qui *primam* suam in-
cantationem per deplorandum *lapsum* hac *corruptionem* *an-
imæ* exercuit, ex qua posthac *mors* & *omne connexum*
etiam *corporis* *malum* *originem* duxit: quo magis insuper
anima hominis contemplatione, comparatione, æstima-
tione & applicatione cum rebus *naturalibus* occupata est,
eo facilius est, has actiones *animæ* turbare, indeque va-
ria *damna* causari, quam *ipsas res* *naturales* subtili & scrupu-
loso modo alterare, quamvis posterius æque diaboli *vé-
ribus* per *divinam permissionem* subiectum est.*

§. XI.

Alia nunc excipit disquisitio, quod Diabolus po-
testatem suam in *corpus* humanum mediantibus *naturalibus*
subiectis exerceat, dum vel *ipse* illa subiecta subtili modo
corpori applicat & *insinuat*, vel per sua *instrumenta*, mi-
nisterio videlicet *malitiosorum* hominum id perficit; tri-
plex iterum in hac consideratione occurrit respectus, pri-

mo quid sentiendum sit de talibus *naturalibus* *subjectis*, homini *inimicis*, deinde, quod diabolus *alia subiecta proprio suo concursu activo ad corpus applicare*, denique quod id ipsum *per alios committere queat*, quod tamen *ipse fecisse* propterea *judicandus est*: inter alios *Joh. Langius lib. 2. Epist. 34.* hoc thema quadantenus ventilat: *an dæmones humana corpora morbis affligere queant*; *conf. etiam D. D. Præsidis Jurisprudencia Medica Part. I. cap. XI. §. 10. not. a. ejusd. Patholog. Sect. XI. p. 421. seq. Prax. univers. Sect. 906. Rejes qu. 97. n. 10. Guldenklee Lib. 7. p. n. 290. Bartholinus de morb. Biblicis cap. 19. p. 64.* quo singula scripta, quæ de *Morbis per Fascinum* provocatis tractant, referri merentur, quorum nonnullos præter prædictos nominare lubet, velut *Codronchium lib. 3. de venef. Langium lib. 1. epist. 38. Gemma lib. 2. de div. charact. c. 4. Hucherum l. 4. de malef. Rod. a Castro Medic. Polit. Lib. 4. c. 1. Bodinum lib. 3. dæmonoln. Remigium dæmonol. Delrium disquis. mag. Strozium Cigogna Magia omnifar. theatr. lib. 4. Joel in thes. de morb. hyperphys. & reb. magicis, Torreblanca Villalpandum in Magia divinat. Colbium judicium & consilium super miroveneficii casu, Hanius Epist. ad Sennertum veneficii Historiam exhibente, Heintzium de incantationis circa morbos efficacia, Ottomem de incantatione Puerorum, Conring loc. supr. c. Marquart. de morb. ab incantat. factis. Merclinum observat. incantamentorum: *huc pariter referenda* sunt historiæ obfessorum vid. Merclini loc. cit. præfat. Bartholinus *Act. Haffn. vol. 2. obs. 8.* neque tamen deest exemplum simulati dæmoniaci conf. D. D. Præsid. Jurispr. Medic. cap. de *Morbis veris & fictis*; Borellus *Cent. 4. obs. 47.* unde etiam B. Spenerus in der Lauterkeit des Evangel. Christenthum Part. I. Vol. 1. p. 463. dicit: es giebt Menschen die von Teufel besessen, deren Krankheit nicht bloß natürliche; & alibi in der Glaubens Lehr Vol. 1. p. 349. asserit etiam quod obfessio dæmonica connectat inter dum cum morbis *naturalibus*: quare medici semper majori*

jori cura signa talium morborum annotarunt vid. Rejes
 qu. 23. p. 259. Bartholinus Cent. 5. hist. 35. Merclinus l. c. in præf.
 proinde etiam variis hanc diaboli potestatem generandi
 morbos negarunt, quorum aliqui nominati sunt a D. D.
 Præsid. in Jurispr. Med. Part. I. c. XI. §. 11, not. c. quo perti-
 net Wierus de Præstig. dæmon. Leonh. Vairus de Fascino Lib.
 5. c. 2. Scharandæus de ratione conservandæ sanitatis cap. 19.
 p. 147, Beckerus in der bezauberten Welt hujusque asse-
 clæ & Patroni : Quod vero nunc prædicta naturalia
 subjecta attinet, quibus ad suas technas uti potest diabo-
 lis, tunc illa non modo copia multa, sed in sua relatio-
 ne ad corpus humanum diversæ sunt efficaciæ, unde quæ-
 dam certas alterationes in anima, alia singulares muta-
 tiones in corpore causantur: quemadmodum enim nexus
 animæ cum corpore firmus & eximus est, ita varia talia na-
 turalia subjecta pro diversæ sua relatione ad corpus, discre-
 pantes mutationes in animo provocant, quam considera-
 tionem illustrat D. D. Præsidis Præfatio træst. de medica-
 mentorum modo operandi in corpore vivo, quæ differit, de
 commercio animæ incorporeæ cum remediis corporeis & deinde
 disput. de Sensu vitali, discrepat enim animæ estimatio
 secundum varietatem illorum subjectorum, unde animæ a-
 ctiones tam mentales, quam vitales differunt: illustrat hanc
 meditationem discrepans actio animæ, pro ratione obla-
 ti diversi narcotici remedii & veneni: quando itaque dia-
 bolo vires naturalium rerum & relationum ad se invicem,
 indeque obtainendorum diversorum effectuum incognitæ
 esse hanc possunt, cuius intellectus per suum lapsum non
 adeo obstupuit, ut supra indicatum fuit, ita ipsi minime
 deficit farrago talium subjectorum, quibus homini & sin-
 gulis naturalibus subjectis noxam inferre potest: & quemadmodum
 cacodæmoni talia constant subjecta, quæ va-
 rios nocivos effectus proferre possunt, ita per æquipollen-
 tem enunciationem ipsi etiam singularia juvantia admini-
 cula

curia innotescunt, quibus cum *morbos naturales* currare potest, quod posterius *Rejes qu. 28. p. 361. 392.* demonstrat: ita enim aliquando contingit, ut plebejus & vilioris sortis homo *arduum* & *intricatum* *morbum*, *viliori* *fanet* *remedio*, *naturali* tamen & *ingenuo* modo, quem doctissimi viri *subjugare* non potuerant, unde alii *superstitionis* & *creduli* homines max *fascinationem* a. priori *commisssam* & *adhibitam* *falso* *præsumunt* *judicio*: *interrim* *hoc* *specimine* *monstrarre* *placuit*, quomodo aliquando *velut* *per* *miraculum* *naturali* *auxilio* *naturales* *currentur morbi*: quis itaque *Diabolo* hanc *notitiam naturalium denegare* poterit! quin rectius ipse etiam *natura**lia* *media* *ad* *fugandos* *morbos* *applicare* scit: unde evenit, ut quemadmodum *diabolus* *corrumpendo* & *confundi* *vires animæ* *morbos* *elicere* & *generare* potest, ipse *vicissim* *per animam* & *modo sympathetico* & *antipathetico* *iterum* *morbos debellare* & *extirpare* queat, *testimonio* *morborum* *per imprecationes* *provocatorum* & *per depreciationes* *curatorum*, in quibus *curationibus* aliquando *vi**res* *dæmonicæ* *concurrunt*.

§. XII.

Proxima jam excipit consideratio, quæ cum *præcedente* cohæret, quod videlicet *Diabolus naturalia* talia *subjecta* non modo *possit*, sed prout ex *ipsius infernali*, *adversa* & *perniciem* semper minitante *indole* *colligere* licet, etiam *applicare* & *subtili modo*, qualis *fraudulentis* *illius technis* *conformis* est, *corpori insinuare* *soleat*; etenim si nonnulli *morbi extraordinem* *naturæ* & *consuetos* *naturales* *processus* *decurrunt*, si *illorum* *origines* & *causas* etiam *valde* *circumspectus*, *peritus* & *subinde* a *credulitate*, *superstitione* & *scepticismo* *liber* *medicus* *in ordinario* *naturæ* *statu*, *cursu* & *nexus* *haud* *reperit*, si *intricatus* *talis* *morborum* *status* *adhuc* *altiorum* *virium* *concurrentum* *prodit*, si *quædam* *in naturæ Regno* *occurruunt* *subje*

etia, quæ miraculoso ferme modo *corpus humanum* affice-
 re & offendere possunt, si Diabolo hæc subjecta admodum
 perspecta & cognita sunt, si diaboli indoles destructionem
 salutis perpetuo minatur, si diabolus *potestatem* habet in
corpora operandi, hæc invadendi & movendi, quis ita-
 que dubitare aut negare poterit, quod talium perni-
 ciosorum & aduersorum subjectorum applicatio ad *corpus*
humanum a diabolo *non fiat*? nihil enim probat, aut soli-
 de demonstrat oblocutio, quia *crassiori* respectu non con-
 cipio, quomodo diabolus talia subjecta *comprehendat* & in-
 tra *corpus* communicet, ergo ipsum *factum est* falsum!
 quis enim quæso *crassum* modum concipiendi pro *regula*
 & *fundamento* *veritatis* stabilivit & disposuit: & quot non
phænomena in *libero naturali* processu occurrunt, quorum
modus *fiendi* constanter latet v. g. *ingressus* *motus* in *mate-*
riam, *cohæsio* *motus* *cum* *materia*, *communicatio* *motus*
per *materias*, *egressus* *motus* *ex* *materiis*, &c. &c. ex quo
defectu *notitiae* *modi* *fiendi*, ipsum effectum negare vel-
 le, omni *sobriae* *Philosophiae* repugnaret; quo *subtili* ita-
 que modo diabolus, utpote *spiritus*, *materias* arripit, eo
subtili etiam modo illas corpori *insinuare* potest: quare
Sebitzius in *dissert. de contagio* hanc *dæmonicam* pernicio-
 rum subjectorum *communicationem* per modum commu-
 niciati *contagii* illustrat, qui processus *inscio* *homine* & *in-*
sensibiliter ac *invisibiliter* contingit, tamen *naturali* *ratio-*
 ne succedit: sicut itaque diabolus nunquam *otiosus* est,
 sed *spiritualem* *salutem* & *naturalem* *salubritatem* *omni*
studio *corrumpere* nititur, ita vel *ipse*, vel *per* *alios*, *adver-*
sum hunc *scopum* *exequi* nunquam *acquiescit*, hacque
ratione *divino* *judicio* atque *permisso* *varia* *damna* *causari*
 potest & solet, hinc vel *ipse* *per* *ejusmodi* *naturalia* *medis*,
quosdam *morbos* *excitat*, vel *naturali* *modo* *enatos* *aliquos*
morbos *suo* *actu* & *potestate* *urget*, *corrumpit*, *sustentat* &
pro *sua* *nequissima* *indole* *vario* *modo* *perniciem* *provocat*:
 neque negamus, quod diabolus *ipse* *cum* *diversis* *mater-*

rius corpus quoddam, humano simile, formare & cum eodem
 perinde hominibus varia animæ & corporis detrimenta
 inferre queat; & hoc eodem modo etiam fieri potest,
 ut diabolus cum hominibus libidinosis congressus ineat,
 quam considerationem allegavit D. D. Praeses in Jurispr.
Medica cap. 5. §. 18. lit. b. conf. Simon. Presid. Acad. disput. 14.
 de impotent. conjug. cap. 5. th. 2. n. 14. 15. & n. 2. 3. Garman mir.
 mort. lib. 2. tit. 5. §. 64. id quod etiam sentit B. Spenerus
Theol. Bedeneßen Part. II. p. 783. 591. 592. quamvis proin-
 de etiam concedamus, quod diabolus hominum sensus
 adeo corrumpere queat, ut sibi talia facta persuadeant & i-
 maginentur; posito vero hoc posteriori modo, diaboli indoli &
 energiæ magis conformi, non excluditamen potest prior mo-
 dus, quoniam hujus infernalis adversarii modus nocendi
 & illudendi discrepat, pro ipsius multiplici efficacia operan-
 di in spiritualibus & naturalibus: Ad hanc potestatem dia-
 boli referri meretur ille casus, ubi *talia* aliquando in ho-
 mine reperiuntur subiecta, quæ *ordinaria* naturæ via eo
 pertingere haud possunt, velut carbones, frustula vitri,
 mineræ, metalli, fragmena testarum & vasorum argilla-
 ceorum, fasciculi straminis, capillorum, plumarum,
 segmenta coriacea, aciculæ, clavi &c. &c. quæ singula
 subiecta *natura* humana in corpore suo formare haud pot-
 est: neque vero propterea *singuli* casus, qui de ejusmodi
 affectibus per incantationem ortis testimonium perhi-
 bent, *indiscriminatim* negandi & alicui *fraudi* humanæ
 adscribendi sunt, neque vicissim *efficacia* *imaginationis*, se-
 cundum Paracelsi fabulam *eo usque* extendenda est, quasi
 hæc subiecta per illam in corpore generari possent, quia
alia insolita concrementa, in corpore humano obvia, ab
imaginationis vi derivari possunt, quæ tamen concremen-
 ta, curatius spectata, a *talibus*, quæ modo nominata sunt,
 & hujus conditionis aliis, eximie discrepant, ut propterea
 minime argumentari liceat, si *aliqua* *talia* *singularia* con-
 crementa *natura* fabricare potest, ergo *omnia* per ean-
 dem

dem suam vim formare poterit: *quomodo vero diabolus talia corpora & subjecta insinuet in homines, an per minutissima ramenta illa congerat, eademque pro sua artificiosa energia iterum ita connectat, ut illud corpus in sua congerie & aggregatione, suaque forma & figura compareat, an alio modo id exequatur, non cupidi sumus aut explorare aut scire; propterea vero iterum defectus hujus notitiae nullum sobrium & solitum suggerit argumentum de toto facto dubitandi.*

§. XIII.

Quemadmodum hanc malitiam Diabolus *ipse exercere potest, ita nulli dubitamus, quin suis ministris & instrumentis primo hanc notitiam de subjectis naturalibus, ad diversos nocivos effectus in homine provocandos idoneis, patefacere, deinde methodum adhibendi aperire & in ipsa illorum applicatione subtili modo cooperari queat; veritas beneficii, quod ab hominibus committitur, neque rationi, neque observationi repugnat, modo iterum in hac disquisitione *præconceptæ* opiniones evitentur: si enim diabolus per malas cogitationes, aut pravæ insomnia &c. suas suggestiones in *spiritualibus* exercere potest, quidni poterit vario etiam modo, sive per insomnia, sive per aliam viam, mala sua articia suggestere; si diabolus varia *apparitione, strepitu, imo sermone* se operosum exhibere potest, quidni poterit etiam hoc modo sua perniciosa articia manifestare & indicare, ut deinde ejusmodi homines a diabolo *edociti* sive *præstigiatores*, sive *nigromantæ*, sive *sage, lamie, lemures, beneficæ &c.* dicantur, quod perinde nobis est, suas *pravas & infernales artes* exequantur: sicut enim ex speciali incitamento & seductione homines se invicem occidunt, aut eminens damnum alter alteri infert, quo *spirituales* suggestiones concurrunt, quidni a majori ad minus argumentari liceat, cum diabolus *omnem uacendi occasionem arripiat: ob id doctrinam de incantamentis minime promiscue rejicimus, sed minus etiam in-**

discriminatim probamus, quoniam veris factis multæ fabule & diversis solidis rationibus variæ aniles opiniones & superstitiones adserta intermiscentur: ob id in inquirenda hac doctrina iterum *prudentia* & *divino lumine* opus est, ne perinde diabolus cum sublimi *philosophica* speculacione hominum sensus occæset: pari etiam ratione argumentamur ex *premissis*, si diabolus per prædictam suam vim variis morbos tollere & curare potest, ita perinde ipse hanc *demonicam* artem huncque fucum, morbos debellandi, suis servis & *ministris* aperire & significare potest, ut per æquipollentem argumentationem morbi diversi etiam *magica* arte & per incantamenta a prædictæ qualitatis hominibus curari possint & quod assertum von weisen Frauen ut vulgo dicuntur non oinimode sit fabulosum, quæ vel ex *synergia* diaboli in morbis excitandis & auferendis, vel indicandis furtis artem suam *demonicam* administrare possunt, ad quæ artifia eienda æque *subtilis* & *specialis* *communio* & *socialitas* cum Diabolo requiritur, qualis omnino erigi & esse potest, quoniam hactenus nullæ solidæ rationes contrarium testantur, aut hanc *Cacodæmonis* potestatem refellunt: neque dubitamus, quod diabolus res *naturales*, corpori humano *minus* perniciose, tamen cum aliis naturalibus subjectis ita permiscere queat, ut homini eximiam *noxam* afferant; sicut *chymicus* è subjectis minus perniciose, summe inimica per variam corporum resolutionem & combinationem efficere potest; adeo ut homo artifex ad sua artifia modo humida, modo sicca procedat via, ita diabolo pro sua callida notitia non tigillo, crucibulo, retorta & furno dæcimastico opus est, sed ipse perinde compendiosiores constant methodi, sicut unus artifex homo, alterum experientia, superat: quare non necesse est ut *natura* rei mutetur, id quod diabolus efficere haud potest, sed id fieri potest, ut rerum *principia* vario modo misceantur, quæ hac *nova commixtione* in *relatio-*

relatione ad corpus humanum modo proficax modo ini-
 mica funt: in quibus singulis negotiis sese diabolus, ut
 pote peritum physicum & chymicum prodit (quod etque mi-
 nus omnipotentiae & gloriae Dei contrariatur, ac impius ho-
 mo acutissimi physici & peritissimi chymici characterem
 tenere potest) ubi iterum illa oblocutio nullius est valoris,
 quod notitia in physicis & chymicis eo usq; se haud extendat,
 id quod illi harriolantur, qui hunc infernalem dæmonem
 admodum imbecillem fingunt, quamvis a majori potentia di-
 aboli, quam in regno DEI & mere spiritualibus exercet ne-
 gotiis, ad minorem illius energiam in regno naturæ facilius
 concludere, subinde ex indole spiritus eandem capacita-
 tem magis comprobare queamus, id quod haec tenus pas-
 sim a nobis observatum fuit: etenim ipse diabolus ad reg-
 num omnipotentiae & præcipue naturæ pertinet, qui post
 suum lapsum animal serpentem *immediato* actu & astu ad
 malitiosum suum adhibuit scopum, proinde hominis prin-
 cipalissimam partem, videlicet *animam*, hujusque functio-
 nes *superiores* mentales, deinde etiam appetitum depra-
 vavit, unde in eminentissimo exemplo affatim constat, quan-
 ta potestate diabolus polleat in corporibus aut subjectis
 ad naturæ regnum spectantibus actuandis & abusua appli-
 catione ad infensum suum scopum disponendis; neque
 illa argumenta vel ex rationis vel ex revelationis lumine,
 multo minus ab exemplis contrariam confirmingant senten-
 tiam, id quod haec tenus omni occasione monitum fuit:
 & quamvis actio spiritus in materiam adeoque diaboli in
 corpora naturalia, quoad nonnullas circumstantias discre-
 pet, ab actione hominis in naturalia subjecta, quæ posterior
 vel organorum sensoriorum, vel reliquarum corporis par-
 tium ministerio perpetratur, tamen ex eo non datur con-
 clusio, quasi non aliis supersit modus, quo inter subjecta
 incorporea & corporea intercedat commercium: prædica-
 ta enim discrepant pro varietate subjectorum: sicut actio
 anime humanae mediante suo corpore est in extranea cor-
 pora,

pora, ita *alius modus* est *actionis angelorum in corpora*; quare diabolo minime denegare possumus *capacitatem agendi in naturalia, eademque diversa modificatione applicandi.*

§. X I V.

Excipit jam annotatio quod Diabolus *immediate corpora hominum ex speciali divino iudicio atque permis- su invadere maximisque tormentis affligere queat*: nam si generice Diaboli actio in corpora negari non potest, ita etiam interdum *speciali influxu operatio infernalis* hujus dæmonis in corpus humanum contingit & hæc aetio iterum *diversa esse* potest, vel organa *sensoria corrumpendo & confundendo*, ut *ab extra* obvia subjecta *sinistre* percipientur, quare contingere potest, ut homines aliquando ob *peruersam actionem* in organis *sensoriis* quicquam oculis *conspicere*, auribus percipere, *aliterque sentire* sibi *persuadeant*, quod tamen organis illis *actu hand obversatur*: sic diabolus *spiritualiter & naturaliter* ὁθαλ- μὸς τονεὸν (ein böses oder arges Auge, ein Schaldf. Auge *Marc. 7. v. 22. Matth. 6. v. 23.*) efficere potest, sicut *natura- li ratione* organa hæc *sensoria* adeo *depravari & alterari* possunt, ut plane *perversa* inde emergant officia; propterea vero non denegamus Diabolo potestatem, quia ipse etiam *ab extra* talia *phasmata* producere & organis *sensoriis presentare & offerre* queat: ipse enim *internos & externos sensus corrumpere & ad pravum suum scopum dirigere & applicare* potest, siquidem plane aliquando hominis *imaginationem* ad *technas suas* exorcendas im- pendere & adhibere valet; eapropter primo non quilibet *incutimenti* accusati casus huic *imaginationis ener- gizę adscribendus* est, velut Paracelsus eidem *plus* tribuit, quam par est; deinde non omnes tales casus *nudo natu- rali ordine & processu* per *imaginationem* perficiuntur; quare Diaboli *astus & infernale artificium multiplex* est; proinde per *stygii* hujus hostis potestatem *ordinarii na- turales*

turales in corpore motus adeo alterari possunt, ut pessimi
inde proveniant effectus morbos, velut miserabiles con-
tracturæ, ariduræ, intumescentiæ, spasmi, partium exten-
siones, miræ agitationes, tractiones, concussions &c.
aut denique ipse Cacodæmon alienis motibus corpora ho-
minum vexare & cruciare potest, evidenti corporaliter ob-
sessorum testimonio, in quibus per vim Diaboli tales tru-
culenti & deplorandi animi & corporis cruciatus obser-
vari poterant: Hac occasione reminiscimur alicujus ob-
luctionis, quando quidam de obsessis statuunt, quod S.S.
non diabolicam intelligat obsessionem, sed quando de ob-
sessis & de expulsione illius spiritus loquitur, vocabulo
dæmonii utatur, de qua voce B. Spenerus in der Glaub-
hens Lehr p. 1368. in der Predigt auf das Fest der Refor-
mation Lutheri ita differit: Hier ist wohl in acht zunehmen,
dass das in den Grund-Zert stehende griechische Wort *da-
mōnōs* welches unser liebe Lutherus hier auch giebt Teufel,
sonsten eigentlich auch heisset einen Geist, der nicht in einen
groben Leib ist, und also auch eine Seele die aus dem Leib
abgeschieden ist; siquidem Chrysostomus in Homilia Matth. 8.
v. 29. *Luc. 16. v. 2.* per dæmones animas violenta morte e-
necatorum & Martyrum intellexit, quemadmodum di-
versam dæmonum acceptionem explicat Garmann in mi-
rac. mort. Lib. 2. tit. 10. §. 9-13. inde quidam statuerunt, quod
in obsessis, spiritus intermedium morbos & afflictiones ge-
neraverit: (quales tamen ne ipse quidem Beckerus in
mundo suo fascinato. Lib. 2. cap. 3. concedit) sed sciendum
quod Salvator Marc. 3. v. 22. 23. in sua apologia reminisca-
tur dæmonis, Beelzebuli & Satane in una eademque causa
& *Luc. 13. v. 16.* illa vincula, quæ v. 11. *pnevmati* adscribun-
tur, nunc expresse Satane adscribat, qui *Satanas* secun-
dum Stylum S.S. non est Spiritus intermedium, sed *Diabo-
lus*: ex ejusmodi obsessis itaque facile patet, quantum vim
habeat diabolus in *corpus* humanum, *vehementes* commo-
tiones excitando, *ordinarios* motus turbando, alterando,
impe-

impediendo & minuendo, humores adversis principiis inquinando, corrumpendo & contagio quodam contami-
nando, testimonio plaga Ægyptiacæ & Jobi: ob id non
modo extraordinarios morbos humani generis omnisque
salutis adversarius provocare, sed & alias familiares &
alibi a causis naturalibus evenientes morbos afflictiones
causari potest, sicut *Delrio disquis. magic. lib. 6. p. 1. c. 3. f. 3.*
Codronchius de morb. venef. lib. 2. c. 3. abortum magica arte
excitatum commemorant, quo multi alii morbi perti-
nent, qui a prædictis authoribus enarrantur, in quorum
scrutinio iterum *selecta* & *circumspectione* opus est, ne
in præsentis thematis disquisitione in ullo *extremo* error
committatur, ita quem facile vel *creduli*, vel *scioli* incide-
re possunt: quare *Sennertus de Fascino lib. 6. part. 9. c. 5.*
etiam refert, quod in eo etiam Diabolus suam *potestatem*
inter homines exerceat, ut varios adeo *occæset*, quo *sim-
plicem veritatem* subterfugiant & causas nude *naturales*
cum *dæmonicis* viribus confundant; unde adhuc hoc loco
ominosæ illius *Nodationis* memoriam injicimus, de qua
agit *D. D. Præses in Jurispr. Med. part. 1. cap. 2. §. 16. lit. a.*
b. p. 32. Arnisæus de jur. connub. cap. 6. sect. 6. quæ perinde
tam *naturalibus* mediis, quam etiam *diaboli* alio artifi-
cio & *spirituali* illius energia motrice perpetrari potest,
secundum varios hactenus descriptos modos atque pro-
cessus.

§. X V.

Quam diverso itaque modo Diabolus *morbos genera-
re*, tam diverso etiam processu illos *curare* potest, vel in
animum ejusque diversas *operationes* agendo, vel *varia
media* subministrando, vel *immediato* activo suo concur-
su *aliquid* perpetrando, unde morbus *sufflaminatur*, de
qua consideratione in *præcedentibus* passim actum fuit;
quare & *spirituali* sive *archæoli*, imo *sympathetica* & *anti-
pathetica* *methodo* & *physica* ratione perinde per inven-
tionem & artificium mali illius *Dæmonis* morbi quæ-
dam

dam extirpari possunt, id quod vel ipse Diabolus committit, vel per sua instrumenta perficit: ast *Chrysostomus* dixit
satus est homini Christiano mortem subire, quam vitam ligaturis
& incantamentis redimere & Rejesius qu. 46. p. 572. eloquitur
non potest corpori esse aliquid utile, quod animæ nocet & p. 574.
ad corpus redimendum, neutquam anima perdenda: piissimum
& tutissimum est, in Dei voluntate acquiescere & potius mortem
sustinere, quam reluctante conscientia sagas implorare dixit Con-
ringius de incantationis efficacia circa morbos §. 27. huc omnes
veri Theologi consentiunt & pura admonent conscientia:
quare B. Spenerus in der Lauterkeit Part. I. p. 423. afferit: Men-
schen Kunst ist verflucht, welche eine Seele verderben kan, & p. 178.
179. 184. valde exprobantur incantamenta & magice impreca-
tiones atque deprecationes: optimum remedium est quod
B. Spenerus commendat in der Glaubens-Lehr p. 352. quan-
do dicit: Es wissen manchmahl Christliche Medici nicht, wie
es komme daß bey einigen Zuständen nichts anschlagen will; viel-
leicht aber geschieht es, weil möglich ist, daß zuweilen etwas auch
in den Krankheiten von solchen geistlichen Ursachen komme, gegen
welche die Arzneyen nichts vermögen, und dahero das Gebet so
viel als immermehr die Arzneyen in den Krankheiten zu Hülfe ge-
nommen, und der Herr, so allein dem Satan die Macht neh-
men kan, angerufen werden muß; im Anhang ibid. p. 69. dicit:
Wir haben auch zu unsern Zeiten bey der Evangel. Kirche Exem-
pel, daß der Teufel auf anhaltendes Gebet hat weichen müssen:
*operose itaque medici artifices scrutantur, an per *remedia**
**naturalia* Dæmones fugari queant, quam quæstionem inter*
alios ventilat Rejes. qu. 28. qui author p. 334-335. demonstrare
*nicitur, quod *naturalia* in dæmones non operentur; & p. 336.*
dicit, quod morbi dæmonici expelli possint, quando medi-
*camenta fœdos-humores *melancholicos* educentia, quos dæ-*
mones amant, propinantr, ita fore, ut dæmones cum per-
niciose suis effectibus fugam dent: quod itaque diabolus
precibus & jejunio expelli possit, ipse Salvator testatus est, an
*vero cum fætidis suffumigüsejici & profligari queant, uti *Judei**

suffitibus diaboloſ fugare voluerunt velut *Jus. Martyr & Josephus lib. 3. antiqu. jud.* referunt, minime adſeruntur; nam qui ipſe omni malitia faciore inquinatus eſt Spiritus, iſ fœtorem physicum haud aſtimat uti, fruſtra *Pſellus & Cael. Rhodigius* dæmoni ſenſum corporeum adſcripſerunt, quos etiam *Conſingius l. c.* propterrea refellit, unde nulla ratio ſuppetit, cur diaboloſ fœtida perferre nequeat, quemadmodum aliorum dogma eſt, (ut ſupra indicavimus) quod Cacodæmon in fœtidis melancholicorum humoribus ſuum pabulum ſuamque ſedem quærat erigatque; & quoniam factoris nulla aetio eſt in ſpiritum, niſi ſpiritus mediante organo corporeo fœtidos vapores excipiat, hinc fabulosa eſt adſertio, quod dæmones tales fœtida effluvia perferre nequeant; eadem eſt fabula, quod *Leo infernalis*, nimirum diaboloſ gallicinum reformidet, quia falſa etiam circumfertur opinio, quod inter Leonem animal & gallum gallinaceum eximia intercedat antipathia; unde illam nominatain fabulam caſtigavit *Gormannus de mirac. mort. lib. 2. tit. 10. §. 54.* quid quod rectius adſtruimus quod Diaboloſ fœtorem cauſari poſſit, quando ipſi commer- cium cum hominibus, qui fœtida ſenſu excipere poſſunt, in- tercedit, adeo ut iterum cum tali illuſione naturali modo pro- cedere poſſit, quamvis *Zacchias queſt. med. legal. lib. 4. tit. 1. qu. 10. n. 38.* talia phænomena nihil naturale in ſe habere exiſti- maverit: fuſius de tali fœtore a diabolo excitato egerunt *Jo- rem. Drexel. Rog. Damnat. c. 5. Sulpitius in vita Martini: Thyra- ſus de Demoniaci; Part. 4. c. 52. n. 12. Remigius Demonoraltr. lib. 1. c. 16. Garmann de mirac. mort. Lib. 2. tit. 8. §. 16. 50.* interim Paracelſi ſuit traditio de occulſ. Philof. cap. 10. quod Diaboloſ fœtidis odoribus fugari & ſuavibus alluci queat: quodſi et- iam ulla vera historia commenorari queat, quod unquaria ſale quid contigerit, tunc Diaboloſ pro ſuavifitie atque cal- liditate ſuga ſua adverſionem fœtidorum ſimulare & homines in fado ſuperſtitione conſirmare poſteſt, & que ac de aurigis di- citur, quod faciliori vehiculi ſui ſuccesſu fruantur, ſi strenue exēcrantur, aut quod ominoſa quædam appariſſones poſt di- ras

ras execratione facilius evanescant: *conf. Gormann. l. c. lib. 2. tit. 10. §. 11.* proinde cum *Scaligero exerc. 359.* dicimus, quod in multis morbis ipse dæmon agat, quod stultus magus suis verbis & mediis se agere putat: Porro aliqui questionem movent, an non morbi a dæmoni provocati & per naturalia subiecta caufati, curari possint mediantibus aliis naturalibus adminiculis, quorum vires prioribus a dæmoni adhibitis contrariantur? ast hæc quæstio multis difficultatibus est obnoxia; cui enim ex vero & certo constare poterit, quænam subiecta, ad *veneficium* perpetrandum, fuerint adhibita & dum talia media communiter singulari & velut *specifica* virtute praedita sunt, cui porro constat, quænam *alia* remedia prioribus *opposita* sint: imo quando ex *divina* permissione diabolus cum *naturalibus* subiectis noxam & *damnum* intulit, cur non ex eodem *divino* judicio ipse poterit, *contrarium* *naturalium* subiectorum vires eludere & avertire: neque in hac disquisitione *experientia* sufficit, quoniam effectus, qui *salubres* fuere, adhuc *equivocationibus* sunt submissi & dubium illud occurrit, an & que illi casus, in quibus *alia* remedia proficia observata sunt, fuerint veri dæmoniaci morbi & non a *nuda materiali* causa originem traxerint, quam dein illa remedia *simplici naturali* effectu atque methodo subjugarunt; quare contra *Satanam* rectius *spiritualibus* armis, omnium maxime vero ardenteribus *precibus* pugnandum erit: Multa passim commemorantur remedia contra *Fascinum*, ex parte *superstitionis*, velut a *Marcello Empirico*, *Plinio*, *Varrone*, *Remigio*, *Wiero* &c. ex parte *naturalia* a *Sennerto l. c. Rejes. qu. 28. & 97.* *Merclino l. c.* *Paulo Baccone obseru. natur. 7.* referentibus *Act. Errud. Lips. 1686. Merise Octobr. p. 479.* ex parte *specificæ*, velut tales historiæ passim ab hactenus nominatis authoribus proferruntur; quo pertinet *observatio* in *A. N. C. dec. 1. an. 6. obs. 61. de ulcere ex veneficio cum cineribus combustæ sagæ curato, conf. A. N. C. dec. 2. an. 5. obs. 18. an. 8. obs. 117. an. 9. obs. 105. dec. 3. an. 17. obs. 78. Schol. p. 130. Westphali *Pathologia dæmoniaca*, *Fromannus de fascinatione magica*: Müller de *annulo pronubo*: Denique per*

per modum supplementi præcedenti tractationi illustran-
dæ commendamus conferenda de existentia veneficarum A-
N.C. dec. 3. an. 1. obs. 3. de membris virilis ab amasia beneficio re-
tradi felici in integrum restituione ibid. obs. 166. conf. Simon
de impost. conjug. cap. 6. sh. 4. num. 21. 22. Fascinationis
rariora exempla ibid. an. 2. obs. 204. Veneficium admirandum
ibid. obs. 112. Fascinationes Sideritide curatæ ibid. an. 7. de injec-
tis per veneficium ibid. obs. 124. cum scholio de fascino per ima-
ginationem succedente ibid. an. 10. app. p. 183. de Veneficis conf.
dec. 3. an. 10. app. schol. p. 176. seq. illud vero adhuc brevibus
cum Harprechto in Consil. Tubingens. p. 145. inserimus quod in
Crimine veneficii evidentissima argumenta adesse debeat; quare
in hac disquisitione omnem circumspectionem iterato mo-
nito commendamus: Ast nunc pensum nostrum confici-
mus & DEO devotissimas grates tribuimus, quod in expli-
canda ardua hac meditatione nobis auxilio suo adesse vo-
luerit, cuius divinam opem nobis aliisque apprecamur, ut vi
Christi, qui per mortem abolevit eum, qui virtutem habebat
mortis, hoc est diabolum, de omnibus hujus operibus
victoriam reportemus, quemadmodum illi qui conculca-
vit caput serpentis æternæ acclamandæ sunt laudes; quare
claudimus cum dicto illo Apocalyptic c. 12. v. 10. 11. 12. nunc
facta est salus & potentia & regnum DEI nostri & potestas Chri-
sti ipsius, quia dejectus est accusator fratrum nostrorum, qui ac-
cusabat eos coram DEO nostro dies & noctes, ipsi vero viserunt
illum per Sanguinem agni & per verbum testimonii sui & non
dixerunt animam suam usque ad mortem propter hoc exultate
cœli & qui in illis sunt habitantes: Ita in omnibus
nostris negotiis manebit

SOLI DEO GLORIA.

